

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav translatologie

Bakalářská práce

Francouzština pro mezikulturní komunikaci

Anežka Studničková

Komentovaný překlad: *Mon chat au quotidien* (C. Hernandez, Éditions ESI,
Paris 2010, s. 8–52)

Commented translation: *Mon chat au quotidien* (C. Hernandez, Éditions ESI,
Paris 2010, p. 8–52)

Tímto bych chtěla poděkovat především vedoucí práce PhDr. Šárce Belisové za vstřícný přístup při konzultacích, cenné rady a připomínky týkající se překladu. Děkuji také své rodině za podporu.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 22. 5. 2016

.....

Anežka Studničková

Anotace

Tato bakalářská práce se skládá ze dvou částí – praktické a teoretické. Praktická část obsahuje český překlad vybraných kapitol z knihy *Mon chat au quotidien* od Cédrica Hernandez. Teoretická část je věnovaná analýze výchozího textu založené na modelu Christiany Nordové. Dále se zabývá typologií a řešením překladatelských problémů, překladatelskou metodou a posuny, ke kterým při překladu došlo.

Klíčová slova

komentovaný překlad; překladatelská analýza; překladatelské postupy; překladatelské posuny; kočka; péče o kočku; hygiena koček

Abstract

The bachelor thesis consists of two parts: practical and theoretical. The practical part contains a Czech translation of selected chapters from a book *Mon chat au quotidien* by Cédric Hernandez. The theoretical part is dedicated to an analysis of the source text, based on Christiane Nord's model. Furthermore, it deals with the typology and solution of translation problems, with translation method and shifts that have been made in the course of the translation process.

Keywords

annotated translation; translation analysis; translation procedures; translation shifts; cat; care of the cat; cat hygiene

OBSAH

1. Úvod / 6
2. Překlad / 7
3. Teoretický komentář / 28
 - 3.1 Analýza výchozího textu / 28
 - 3.1.1 Vnětextové faktory / 29
 - 3.1.1.1 Autor / 29
 - 3.1.1.2 Médium / 29
 - 3.1.1.3 Místo a čas / 30
 - 3.1.1.4 Záměr / 30
 - 3.1.1.5 Adresát / 31
 - 3.1.1.6 Funkce a styl textu / 31
 - 3.1.2 Vnitrotextové faktory / 32
 - 3.1.2.1 Téma, obsah a členění textu / 32
 - 3.1.2.2 Presupozice / 33
 - 3.1.2.3 Neverbální prvky textu / 34
 - 3.1.2.4 Lexikum / 34
 - 3.1.2.5 Morfologická a syntaktická výstavba / 37
 - 3.2 Typologie překladatelských problémů / 38
 - 3.2.1 Překladatelské problémy na úrovni lexikální / 38
 - 3.2.2 Překladatelské problémy na úrovni morfologické a syntaktické / 42
 - 3.2.3 Překladatelské problémy na úrovni stylistické / 44
 - 3.2.4 Překlad reálií a nepřesnosti výchozího textu / 45
 - 3.3 Typologie překladatelských postupů / 48
 - 3.4 Typologie překladatelských posunů / 51
4. Závěr / 56

- Bibliografie / 57

1. ÚVOD

Předmětem této bakalářské práce je komentovaný překlad z francouzštiny do češtiny v rozsahu dvaceti normostran. K překladu jsme si vybrali prvních dvanáct kapitol z knihy *Mon chat au quotidien* publikované v roce 2010, jejímž autorem je Cédric Hernandez. Jedná se o příručku pro začínající chovatele koček, která má za cíl poradit chovatelům ve výběru kočky, dát jim rady, jak o ni správně pečovat a jak rozumět jejím potřebám. Pojednává také o její výchově a dalších věcech, které jsou s péčí o kočku spojené.

Při překladu jsme postupovali podle českých a slovenských teorií překladu – podle teorie Jiřího Levého a Antona Popoviče. K textu jsme přistupovali jako k praktické příručce, která má sloužit českým čtenářům, proto jsme se snažili upozadit francouzské reálie ve prospěch českého chovatele tak, aby popisované jevy odpovídaly našemu prostředí. Kladli jsme důraz především na čtivost textu.

V teoretické části jsme provedli analýzu výchozího textu, ve které jsme postupovali podle analýzy Christiany Nordové. Představili jsme zde konkrétní překladatelské problémy a postupy.

Kladli jsme důraz především na čtivost textu. Autor není odborníkem na danou problematiku, snažili jsme se proto spíše o překlad smyslu sdělení než o zachování jednotlivých výrazů.

V textu se objevují poznámky překladatele označené kurzívou. Jsou uvedeny pouze v případě, když je to nezbytně nutné, např. když se francouzské zákony liší od těch českých.

2. PŘEKLAD

CHOVÁME KOČKU. PRAKTICKÝ RÁDCE PRO ZAČÍNÁJÍCÍ CHOVATELE KOČEK

Výběr kočky

Rozhodli jste se pořídit si kočku a sdílet s ní svůj život? Takové rozhodnutí vám přinese nezapomenutelné zážitky, ale vyžaduje i velkou dávku zodpovědnosti. Zde je několik rad, jak se vyvarovat nejčastějších chyb.

Je rozhodnuto. Stanete se šťastným majitelem kočky. Dlouho jste zvažovali všechna pro a proti, přemýšleli jste, jestli pro ni máte dost místa. Možná jste se už pochlubili přátelům. Teď zbývá jenom vybrat tu správnou kočku.

Jak si správně vybrat kočku?

Je dobré vybrat si správně hned napoprvé, protože spolu strávíte minimálně dalších deset let. Při hledání toho ideálního zvířete si musíte v první řadě položit otázku, zda chcete kočku čistokrevnou nebo obyčejnou. Čistokrevné plemeno vyjde samozřejmě o dost draž než obyčejná kočka domácí. Čistokrevná kočka má na druhou stranu ale mnoho předností. Kromě daných morfologických vlastností je její chování dokonale známé a lze ho snadno předvídat.

Ať už bydlíte v bytě nebo ve velkém domě, v klidném, nebo hlučném prostředí, a na kočku máte méně či více času, o tom, jakou rasu si zvolíte, rozhodne vaše celková životní situace a přání, v neposlední řadě i požadavky na vzhled zvířete. Naopak když si vyberete obyčejnou kočku, je to jako kdybyste si hodili kostkou. Protože je výsledkem křížení mnoha ras, je u ní skoro nemožné předvídat její chování. K vašemu úspěšnému soužití tak bude potřeba, abyste věnovali víc pozornosti její výchově.

Kočku, nebo kocoura?

Dalším důležitým krokem je výběr pohlaví. Kastraci se sice rozdíl v chování mezi kočkou a kocourem oslabí, ale jeho základní rysy zůstávají. Například to znamená, že s blížící se dospělostí má kocour větší chuť se toulat, prozkoumávat své teritorium a podnikat výpravy,

při kterých se nevrací domů několik dní. Častěji také vyhledává různé šarvátky a neváhá bránit své území proti ostatním kočkám. Někdy může být přítulnější než kočka, v tom případě je ale také nezávislejší, soběstačnější a sebevědomější. Svě teritorium si značkuje močí s výrazně intenzivním zápachem. Kočky jsou oproti kocourům drobnější a zdržují se rády doma. Na druhou stranu v období páření, které nelze dopředu přesně určit a které probíhá v nepravidelných intervalech, jsou poměrně hlučné (to platí zejména pro siamské kočky). Pokud kočka není kastrována, měli byste v období páření dávat pozor na to, aby nepřišla do kontaktu s kocoury, abyste tak zabránili jejímu nežádoucímu oplodnění.

Kotě, nebo dospělou kočku?

Vše záleží na vaší celkové situaci a na tom, kolik času budete schopni kočce věnovat. V prvních měsících po narození vyžaduje kotě hodně pozornosti. Pokud si ho chcete dobře vychovat, budete se mu muset věnovat několik hodin denně. Budete ho muset několikrát denně krmit, učit ho zásady hygieny a chování vůči ostatním, budete na něj muset dávat větší pozor, neboť koťata se snadno zraní. Jsou také nákladnější, k běžným výdajům musíte připočítat i poplatky za očkování nebo kastraci. Na výsledek ale nemusíte dlouho čekat. Kočka si k tomu, kdo se o ni od malička stará, získá velmi vřelý vztah. V případě, že budete mít na zvíře jen málo času, bude pro vás vhodnější dospělá kočka. Před tím, než se definitivně rozhodnete, bude nejlepší požádat člověka, od kterého si kočku kupujete nebo prodavače, aby vám řekl něco o jejím charakteru. Pokud je už dospělá kočka zvyklá na společnost a čistotná, tak se o jejím skutečném charakteru moc nedozvíte. Bude také chvíli trvat, než vám projeví náklonnost. Pořízení dospělé kočky je také ideálním řešením pro osoby náchylnější k alergiím.

V rámečku:

Jak poznat rozdíl mezi kočkou a kocourem?

Pohlaví lze rozpoznat tak, že zvířeti nadzvednete ocas. U kočky je řitní a pohlavní otvor umístěn v menší vzdálenosti než u kocoura.

Koupit si kočku, nebo si ji osvojit? Jaké jsou možnosti?

Po důkladném zvážení jste se konečně rozhodli, jakou kočku chcete. Teď už zbývá jenom vhodné zvíře najít. Kde ho získat?

Nabízí se čtyři možnosti, kde můžete hledat kočičího mazlíčka – u chovatele, u soukromého majitele, ve specializovaném obchodě nebo v útulku. Je dobré vědět, že ve všech těchto případech existují určitá závazná pravidla. Nejdůležitější z nich je bezpochyby zákon, který definuje pravidla při prodeji a osvojení kotěte. Ať už jste ho získali zdarma či koupili, platí, že kotě musí být označeno tetováním nebo mikročipem a musí mu být alespoň 8 týdnů (do tohoto věku je kotě kojeno matkou). Kdybyste se ujali kotěte mladšího 8 týdnů, znamenalo by to, že by bylo od matky odstaveno příliš brzy a nedostalo by tak s mateřským mlékem důležité protilátky proti některým nemocem. Také by se u něho nemusely vyvinout základní reflexy jako je schopnost sebekontroly, např. ovládnání drápků, a další věci, které se učí od matky. Podle tohoto zákona musíte při koupi obdržet následující dokumenty: potvrzení o koupi, ve kterém jsou základní informace o totožnosti kočky, jako je plemeno, datum narození, pohlaví; informace o jejím původu (potažmo prodejci), účelovosti (jestli je určena k chovu nebo má být jen domácím mazlíčkem), o jejím veterináři, dále o úřední identifikaci (doklad o tetování nebo elektronickém označení), potvrzení o dobrém zdravotním stavu od vyšetřujícího veterináře, případně rodokmen. Doporučuje se také ke smlouvě přiložit očkovací průkaz a knížku s informacemi a radami, není to ale povinnost.

Kočka od chovatele

Tuto variantu bychom určitě doporučili. Ceny jsou sice o něco vyšší, ale profesionální kvalita je nedocenitelná. Chcete najít chovatele ve vašem okolí? Není nic jednoduššího, než požádat nejbližšího veterináře, aby vás informoval o sdružení chovatelů koček. Nicméně i zde je třeba být obezřetný, neboť existují dobří a špatní chovatelé. Je dobré si ověřit, že kočky či koťata jsou chovány v čistém prostředí a jsou v dobrém zdravotním stavu. Chovateli byste měli také co nejpřesněji popsat, jakou kočku hledáte. Pokud je zkušený, tak vás hned nasměruje k určitému plemeni či určitému typu koček, který bude splňovat vaše požadavky. Pokud jste se rozhodli pro čistokrevnou kočku, je dobré vědět, že existují způsoby, jak ji koupit levněji. Můžete si například vyžádat kočku s malým nedostatkem, který ji činí nezpůsobilou k soutěžím, nebo zdůraznit, že není vaším záměrem vytvořit chov.

Osvojení kočky z útulku

Pokud byste rádi trochu odlehčili přeplněným útulkům, bude vás hřát vědomí, že děláte správnou věc. Stejně jako v případě, že kočku kupujete, i zde platí základní pravidla pro výběr vašeho zvířecího společníka. Nezdráhejte se klást otázky pracovníkům útulku, jistě vám rádi poradí. I kdyby neznali minulost zvířete dopodrobna, měli dost příležitostí ho pozorovat. Útulky a asociace po vás zpravidla budou chtít podíl za náklady na veterinární péči, očkování a čipování. Jedná se zhruba o částku okolo 1300 korun.

Kočka ze specializovaného obchodu

Při tomto způsobu koupě došlo v minulosti k mnoha podvodům, proto vám doporučujeme být nanejvýš opatrní. Přesvědčte se o tom, že je obchod čistý a trvejte na tom, aby vám byl prokázán původ kočky certifikátem (nebo záznamem o přijetí kočky do obchodu).

Kočka od soukromníka

Tato varianta vypadá na první pohled jako nejjednodušší řešení (kdo by neznal někoho, kdo daruje či prodává mláďata z příliš početného vrhu?). Ve finále ale vyžaduje určitou obezřetnost. V každém případě byste měli vyžadovat veterinární vyšetření, aby se zjistily potenciální problémy zvířete. Rovněž byste se měli informovat o původu kotěte a o jeho věku. Nezapomeňte se zeptat, zda prodejní cena zahrnuje všechny povinné veterinární úkony (očkování, čipování, atd.). Pokud tomu tak není, budete se muset na těchto poplatcích finančně podílet. Někdy se může jednat i o poměrně vysoké částky.

V rámečku:

Odstoupení od kupní smlouvy

Je samozřejmě možné odstoupit od koupě, pokud má kočka skryté vady, tzn. pokud má některou z následujících nemocí – panleukopénie (též zvaná kočičí mor), infekční peritonitida (FIP), virová leukémie (FeLV), infekce způsobená felinním imunodeficientním virem (FIV). Pokud máte podezření, že je vaše kočka nakažená jednou z těchto nemocí, měli byste si nechat vystavit od veterináře osvědčení o podezření na infekci do 6 týdnů poté, co si přivezete kočku domů. *(Tato lhůta se může v jednotlivých zemích lišit, např. ve Francii na to*

máte až 30 dní.)

Přivítání kočky v novém domově

Kočka by měla být bez ohledu na svůj věk přivítána v co nejpříjemnější atmosféře, aby tak nedošlo ke vzniku panického strachu z neznámého prostředí. Zde najdete několik rad, jak nezkažit první okamžiky utváření vztahu mezi páníčkem a zvířetem.

Nemusíte připravovat velkolepou přivítací ceremonii s konfetami a tanečky, ani se chlubit všem sousedům, že budete mít novou kočku. Kočkovitá šelma je především plaché zvíře, které jen nerado mění prostředí. Raději ho tedy především při prozkoumávání nového domova ušetřete seznamování s deseti bratranci z druhého kolene, alespoň tedy ne hned ve stejný den. Rovněž se nedoporučuje vytvářet kočkám prostředí za jejich přítomnosti. Raději si ji přivezte později, až budete mít všechno potřebné na svém místě (misky na jídlo, WC, hračky). Kočka by neprojevovala moc nadšení, kdybyste zanedlouho začali měnit prostředí, se kterým se už seznámila. Co se týče vybavení pro začátek, bylo by dobré si pořídit alespoň jednu snadno omyvatelnou misku, útulný pelíšek – ideálně takový, který by bylo možné prát v pračce, a který neobsahuje syntetické materiály (neboť ty jsou známé tím, že produkují statickou elektřinu, která je kočkovitým šelmám nepříjemná), přepravku a samozřejmě kočičí toaletu se stelivem. Hračky, trávu pro kočky a škrabadlo můžete pořídit až později.

Vyhrazení životního prostoru

K základním instinktům kočky patří přivlastnit si prostor okolo sebe. To, jak bude reagovat na nové prostředí, záleží na její povaze a věku. Může se schovat na několik hodin pod postelí nebo skákat po nábytku a pobíhat sem a tam. V každém případě byste se měli přizpůsobit jejím potřebám. Čím je kočka bojácnější, tím spíš by měla být vpuštěna nejdřív jen do menšího prostoru, kde bude mít nejdůležitější orientační body jako je miska s jídlem nebo WC. Pokud bydlíte ve velkém bytě nebo v domě na venkově, nepouštějte ji hned do všech místností, nechte ji, aby si pomalu zvykla na nové prostředí. Hlavně byste ji neměli hned po příjezdu vystavit napjaté stresové situaci. Až se vám bude zdát, že si začíná přivlastňovat teritorium (což se může projevit škrábáním, nebo otíráním se o nábytek), znamená to, že ji můžete nechat si prohlédnout zbytek domu. Dávejte na ni ale pozor, aby se nezranila.

Klid a pocit bezpečí

Vše musí probíhat v klidné atmosféře. Pokud máte děti, seznamte je s jejich novým kamarádem. Platí zde ale několik pravidel, vše musí probíhat v co možná nejpříjemnější náladě. Jestliže dítě začne s křikem honit svého nového mazlíčka, je pravděpodobné, že jejich vztah nezačne zrovna nejlépe. Nedělejte proto žádné prudké pohyby, netahejte kočku za ocas, nehrajte si s ní ani na honěnou. Tyto pravidla byste měli naučit i své děti. Je důležité, abyste nenechávali nově přichozí kočku moc dlouho o samotě. Potřebuje přítomnost člověka, aby se cítila bezpečně. Rozhodně nepřemísťujte věci v jejím okolí. Neměňte místo, kde má misku s jídlem v domnění, že jí bude příjemnější ji mít v jiné místnosti. Pokud má kočka opravdu problém si zvyknout, existují spreje, které uměle napodobují kočičí feromony a které jí pomohou se uklidnit.

Seznamování se s novým prostředím

Některé kočky v prvních dnech „pláčou“ a kňučí, ale tím se vůbec nenechte znepokojit. Jedná se o přirozenou reakci, která je součástí procesu osvojování teritoria. Kočka rychle nabyde jistoty a začne si značkovat teritorium. Je to také velmi praktický způsob, jak prozkoumat a (pomyslně) oddělit od sebe jednotlivé prostory, které utvářejí její nové prostředí. Škrábáním nábytku, zanecháváním pachových stop při otírání se hlavičkou o místa, která zná, nebo čůráním na květináč si kočka vytváří snadno rozpoznatelné trasy a jednoduché poznávací znamení. Používá také různé způsoby značkování pro místa, která považuje za nebezpečná, podezřelá a ta, která by ji mohla dále zajímat.

V rámečku:

Patří kočka do postele?

Z vlastních zkušeností vám nedoporučujeme nechávat kočku spát v posteli. Není dobrý nápad ji tam pouštět, ani když se v noci snaží utěšit kňučící kotě. Nikdy by pak už nechtěla odejít a pravidelně by vás chodila v noci obtěžovat a dožadovala by se místečka v peřinách.

Umístění „jidelního koutku“

Aby byla kočka šťastná, potřebuje především vaši pozornost. Pořízení domácího mazlíčka s

sebou však přináší i řadu výdajů. Je potřeba koupit několik věcí k tomu, aby byl spokojený.

Koutek se žrádlem je jedním z hlavních orientačních bodů jeho teritoria. Toto důležité místo musí splňovat několik pravidel, díky nimž můžete předejít nepříjemnostem.

Myslete na to, že kočka předtím ještě nikdy nebyla ochočena. Vypadá mírumilovně a oddaně, ale pod jejím klidným zevnějškem se stále skrývá divoká šelma. V přírodě si najde klidné místo, z kterého je možné během žraní pozorovat okolí a které je oddělené od zbytku teritoria. V zásadě byste se měli proto vyvarovat toho, že umístíte koutek se žrádlem vedle televize nebo pračky. Je důležité, aby se jednalo o klidnou část domu. Pokud by kočka neměla přehled o tom, co se děje v okolí, nemusela by pak chtít se na tomto místě zdržovat. Někdy máme tendenci ji při jídle hladit nebo ukazovat dětem a přátelům. To ale kočky ze všeho nejvíc nesnáší. Potřebují během žraní klid. Dalším důležitým pravidlem je nedávat misku s jídlem vedle WC. Toaleta by se měla ideálně nacházet v jiné místnosti. Pokud to ale není možné, pokuste se ji umístit alespoň do vzdálenosti dvou a půl metrů od misky.

Důležitá je vlastní miska

Tím, že koutek se žrádlem dobře zařídíte, si ušetříte mnoho času a budete mít doma spokojenou kočku. Jak už asi víte, kočky se rády zdržují doma. A ze všeho nejvíc nesnáší, když jim měníte to, na co si už zvykly. Neměli byste jí proto každý týden měnit místo s miskou, ani samotnou misku. Kočky mají rády, když jsou věci na svém obvyklém místě. Nelíbí se jim, když je vyměníte za jiné. Když kočce necháte stejnou misku, bude se cítit v bezpečí. Přimějte jí k tomu, aby se s důvěrou vracela. Je třeba dávat také pozor na to, aby tekutá část stravy (voda nebo mléko) byla oddělená od pevné stravy (granule nebo kapsičky). Kočka je velmi čistotná a nemá ráda, když jí ve vodě plavou kousky granulí. Je tedy lepší dát misky s vodou a jídlem dál od sebe. Pokud máte více koček, vyplatí se jim rozdělit misky, ideálně tak, aby měla každá vlastní. Pokud to není možné, rozdělte alespoň misky pro koťata a pro dospělé kočky. Kotě potřebuje jinou stravu než dospělá kočka. Ta se také nerada dělí o žrádlo s malými koťaty. Není jí potřeba servírovat žrádlo na stříbrném nádobí, ale na druhou stranu není dobré, aby musela bojovat s příliš lehkou miskou, která bude klouzat pokaždé, když do ní strčí čenich. Dobře poslouží o něco těžší nerezová miska nebo keramická či skleněná miska. Nedávejte jí ani misku s příliš nízkým či příliš vysokým okrajem. Nejlepší je přizpůsobit výšku okraje velikosti vaší kočky. Kočka bude jistě radši, když se bude moct čistotně najíst. Dejte si pozor na plastové misky, nejsou vhodné. Jsou sice levnější, ale mají

mnoho nedostatků. Více kloužou po podlaze, více absorbují pachy z mastného žrádla a snadněji načichnou mýdlem. Rovněž se rychleji opotřebují. To jsou věci, které by mohly kočce vadit.

V rámečku:

Jak zařídit jídelní koutek?

Pod misky s jídlem můžete dát staré prostírání nebo kus plastového ubrusu, něco, podle čeho by kočka poznala, že se jedná o její koutek s jídlem, a co by vám usnadnilo úklid. Nebudete tak muset uklízet převrácené misky a rozsypané granule po celé kuchyni. Pokud kočka ráda mlsá nebo má sklon se přejídat, můžete jí zkusit rozdělit jídlo na více míst. Aby mohla ochutnat všechny laskominy, které jí nabízíte, bude se tak muset trochu hýbat. Nejlepší je umístit misku na vyvýšené místo, aby si za odměnu musela trochu zašplhat – to je způsob, jak ji donutit trochu si zasportovat a vzbudit v ní chuť k jídlu.

Zařízení kočičího WC

Kočky jsou známé svou přirozenou čistotností. Tráví denně více než tři a půl hodiny péčí o srst. S podobnou energií byste se měli pustit do zařizování kočičího WC. To znamená, že byste se měli zamyslet nad tím, jaký typ WC koupíte a kam ho umístíte. Tím předejdete pozdějším problémům.

Čistotnost není vrozená dovednost. Je to výsledek poměrně krátkého procesu učení, který kotěti vštěpuje matka (trvá asi šest až dvanáct týdnů, podle toho, o jakou jde rasu). Po uplynutí této doby jsou kočky zvyklé rozlišovat jednotlivá místa, tzn. nevykonávat potřebu tam, kde jí, spí a kde si hraje. WC nemusí být nutně v jiné místnosti než je jídlo, nicméně je vhodné je umístit dál od sebe. Stejně tak je důležité, aby se toaleta nacházela na klidném místě, stranou od průchozích částí domu, jako jsou schody nebo dveře. Kočka totiž stejně jako všechna ostatní zvířata nemá ráda, když ji něco ruší při konání potřeby. Na druhou stranu je ale potřeba, aby bylo toto místo snadno přístupné. V případě, že máte více koček, pokuste se, pokud je to možné, jim dát k dispozici vícero toalet. Když kočka naléhavě potřebuje na WC, které je ale zrovna obsazené, asi se jí to moc líbit nebude a může vykonat potřebu tam, kde to sama uzná za vhodné.

Otevřená toaleta

Při vylučování je kočka je zvyklá rozhrnout hlínu a udělat důlek na exkrementy, které pak zahrabe. Měli byste jí to usnadnit tím, že nasypete do nádoby dostatečné množství steliva – z hygienického hlediska je optimální doporučovat minimálně čtyřcentimetrová vrstva. Toto stelivo je dobré umístit do snadno umyvatelné nádoby, jejíž rozměr by měl odpovídat velikosti kočky (počítejte ale zhruba s 25 až 35 cm na šířku a 40 cm na výšku). Je důležité, aby se tam kočka cítila pohodlně. Je lepší zvolit otevřenou toaletu, neboť v uzavřené kočka nemůže pozorovat okolí, ani se pořádně otočit. Zápach se v něm také drží po delší dobu. Je lepší ho proto nepořizovat.

Ideální stelivo

Samotná kočka má své ustálené hygienické návyky a nerada je mění. Pokud si kočka zvykne chodit vykonávat potřebu na určité místo, není dobré ho měnit, ať už se bude jednat o výměnu nádoby či značky steliva. Je k dostání mnoho typů steliva, které se od sebe cenově liší, někdy až o dvojnásobek. Obecně se doporučuje hrudkovité stelivo, ale pouze pokud vyhovuje i vaší kočce. Tento druh steliva má oproti jiným výhodu v tom, že dokáže pohltit zápach a udržet ho v sobě po delší dobu. Další výhodou je, že stelivo díky větším hrudkám nepráší a tím pádem vyhovuje i citlivějším kočkám. Každý druh steliva má specifické vlastnosti, pokud jde o skladbu a kompaktnost hrudek, jejich velikost a vůni. Liší se také tím, jak často je třeba ho měnit. Poté, co si kočka na svoji toaletu zvykne, už ji neměňte. Pokud chcete z nějakého důvodu (např. při cestování, stěhování, nebo když vám došla zásoba steliva) změnit značku nebo typ steliva, přimíchejte trochu nového steliva do starého, aby byl přechod pro kočku plynulý a mohla si tak snadněji zvyknout na nové.

Správná hygiena

Vybrat dobré místo pro toaletu a dát do ní vhodné stelivo nestačí. Především je nutné ji udržovat v čistotě. Kočka nesnese znečištěné stelivo, pokud jí ho nebudete měnit dost často, může se stát, že tam nebude chtít chodit a najde si nějaké jiné místo. Doporučuje se vyměňovat stelivo dvakrát až třikrát týdně, v závislosti na typu granulí, a hned odstraňovat na první pohled patrné stopy výměšků a exkrementy, které kočka při konání potřeby řádně nezahrabala. Zamezíte tím i čpavkovému zápachu typickému pro kočičí moč. V žádném případě nezkoušejte na zamaskování zápachu použít parfém. Zbavit se ho můžete jediné tím,

že kočičí WC důkladně vyčistíte.

V rámečku:

Kouzlo Sava

Pokud i po vyčištění zápach stále přetrvává, pomůže vám Savo. Nejenže zázračně vyčistí a dezinfikuje nádobu, ale zároveň díky svému typickému zápachu přiláká kočku, aby na tomto místě vykonala potřebu. Buďte ale opatrní a používejte tento prostředek jen ve slabém roztoku. Ve vyšších koncentracích je velmi toxické!

Zařízení místa na hraní a odpočinek

Kočky jsou velmi hravé, rády si pohrají se vším, co se válí po zemi. Pokud nechcete mít doma zničená křesla či záclony, je dobré jim zařídit místo, kde by si mohla hrát dle libosti.

Kočka má dvě základní potřeby. Chce škrábat věci okolo sebe, což nedělá jenom proto, aby si nabrousila dráčky, ale hlavně si označuje své teritorium. Škrábání je jeden ze způsobů jejího vyjadřování. Její přítomnost je tedy na první pohled zřejmá, navíc tím tlapkami zanechává pachové signály, které slouží ostatním zvířatům jako zpráva o tom, že přicházejí na již obsazené území. Škrábání je kromě toho pro kočku důležitý způsob, jak si vybit energii. Navíc je důležité jí poskytnout dostatek zábavy. Při příliš monotónním způsobu života může docházet k různým poruchám chování způsobeným stresem či úzkostí. Pokud se kočka nudí a nemá celý den co dělat, může být nejen otrávená a skleslá, ale může se při vašem příchodu projevovat až příliš euforicky a nenechá vás ani vydechnout.

Škrabadla

Kočka má ve zvyku škrábat všude, kde se jí zachce. Během dospívání se toto chování většinou ustálí. Kočka pak škrabe většinou ve svislém, případně vodorovném směru. Tímto způsobem si značí své teritorium. Jakmile se způsob škrábání ustálí, hodilo by se jí pořídit škrabadlo, aby neničila křesla v obývacím pokoji. Škrabadlo je dobré dát na místo, na kterém obvykle odpočívá. Po probuzení se ráda protáhne a označí své teritorium dráčky. Pokud si ale na nové škrabadlo nezvykne a bude nadále dávat přednost opěrkám u vašeho křesla, budete muset vymyslet něco nového. Můžete zkusit nalepit na křeslo plastové fólie, tento materiál

kočka totiž nesnáší. Díky tomu ji už křeslo nebude zajímat. Pokud si na škrabadla zvyká jen obtížně, můžete je potřít olivovým olejem nebo kozlíkem lékařským, případně ho ovonět jejím vlastním pachem, který získáte tím, že ji hadříkem promnete hřbet. Jelikož je tento pach kočce velmi příjemný, snadno si své nové škrabadlo oblíbí. Pokud jí to stále není dost dobré, jsou k dostání umělé feromony ve spreji, které mají vašeho zvířecího společníka nalákat.

Hraní

Kočka potřebuje pohyb a ráda si hraje, ale ne se všemi hračkami. Pokud se na vás naštvane podívá pokaždé, co jí dáte robotickou myš, která jen stěží napodobuje pohyby opravdové myši, a je ještě napůl rozbitá, můžete si být jisti, že bude mnohem radši za obyčejné klubko vlny nebo polystyrenovou kuličku. Jednoduché hračky mají tu výhodu, že probudí v kočce instinkt lovce. Pohotovost, přesnost, bystrost, to jsou přirozené vlastnosti vaší kočky, které je třeba procvičovat. Můžete si s ní hrát tak, že jí schováte kousek jídla, že jí hodíte kuličku ze zmačkaného papíru (plast nebo hliník ale nejsou vhodné). Případně jí můžete koupit hračky ve zverimexu. Důležité je, že při hraní s těmito hračkami bude mít dostatek pohybu. Je dobré vědět, že pokud je nějaká oblast, ve které kočky uvítají změnu, jsou to právě hry. Střídejte často hračky a typ her, aby se kočka nenudila. Nejlepší bude, když dáte všechny hračky do jedné krabice. Dejte si pozor, abyste nepořídili hračky, které by mohly být nebezpečné. Kromě vyvýšených pelíšků a špatně upevněných škrabadel tu jsou další nebezpečí. Mohlo by se stát, že ulomí kus hračky a spolkne ho, zvláště pokud je to ještě kotě. Není dobré, aby kočka lezla na příliš vysoké stromy, i když, jak je dobře známo, kočky vždy dopadnou na všechny čtyři. V případě, že padají z větší výšky, se méně často zraní (viz rámeček). Pokud máte to štěstí a vlastníte zahradu, měli byste zajistit, aby vrátka vedoucí na cestu byla dobře zavřená, a tak předejít nejhorsímu.

V rámečku:

Doskok na všechny čtyři

Z čím větší výšky kočka padá, tím větší má šanci na to, že dopadne na všechny čtyři. Díky své dokonale vyvinuté schopnosti se během pádu otočit, dokáže zmírnit dopad na zem, i když padá z velké výšky. Pokud ale padá z výšky menší než 1,5 metrů, snáze se zraní, protože nemá dost času na to, aby se otočila. Tento pohyb je pro kočky typický, dokáže při něm za chvíli dostat zpočátku složitou situaci pod kontrolu.

Řeč koček

Dospělá kočka budí dojem, že se chová jako člověk, má silnou osobnost a pevný charakter. Když si budete všimnout způsobu, jakým s vámi komunikuje, dokážete pochopit jemné rozdíly v jejím vyjadřování.

Stejně jako lidé, tak i kočky vyjadřují svým postojem, zvuky a gesty momentální náladu. Je ale nutné vnímat chování kočky jako celek, předtím než z toho vyvodíte nějaký závěr. Když kočka přede, může to znamenat, že je spokojená, ve spojení s dalšími věcmi to ale může vyjadřovat i určité znepokojení.

Rozená komediantka

Když kočku po nějakou dobu pozorujete, můžete nabýt dojmu, že je rozená komediantka (nebo tak trochu schizofrenní). Má schopnost měnit mimiku a přecházet tak neuvěřitelně rychle z jednoho výrazu do druhého. To je částečně dáno i její mimořádnou citlivostí k vnějšímu okolí. Váš mazlíček má velmi bystré smysly, ať už se jedná o čich, sluch nebo zrak. Používá je mimo jiné i k vyjádření své momentální nálady. Tři výrazy kočičí tváře vám pomohou dozvědět se o tom něco víc. Především velikost zorniček slouží jako dobrý ukazatel jejího rozpoložení. Pokud jsou rozšířené, znamená to, že kočka je ve stresu, a že je připravena zaútočit; v tom případě je lepší nechat ji na pokoji. Podle velikosti zorniček se však příliš snadno nepozná, jak se cítí. Její náladu lépe prozradí uši.

Pohyb uší

Kočka má výjimečnou schopnost natáčet své malé uši do všech směrů. Pokud jsou slechy v klidovém stavu vzpřímené, můžete si být jisti tím, že je klidná, a můžete ji hladit bez obavy, že vás poškrabe. Pokud má ale jedno ucho nasměrováno určitým směrem, znamená to, že vyhodnocuje informace o nějakém právě probíhajícím dění. V tom případě bude lepší nechat ji na pokoji. Jestli kočka nastražila obě uši směrem dopředu, našla zdroj zvuku, který hledala. To může být znak jednak toho, že se chystá zaútočit, ale i toho, že si chce hrát. Jakmile váš mazlíček sklopí uši a přilepí je k hlavě, čímž ještě zvýrazní její klenutost a zakulacenost, je třeba mít se na pozoru – kočka totiž vycítila nebezpečí a chystá se zaútočit. Pokud byste ji chtěli uklidnit pohlazením, mohla by vás poškrábat. Jestliže se dokonce tělem přitiskla k zemi a má stažený ocas, vůbec na ni nesahejte, nechcete-li se stát obětí jejího hněvu.

Krásné „fousky“

Hmatové vousy, tzv. vibrisy, jsou rozmístěny do čtyř řad o čtyřech velkých chlupcích. Jsou velice citlivé a umožňují kočce orientaci v prostoru, v případě potřeby jí slouží k udržení rovnováhy. Díky nim také dává vědět předmětu svého zájmu nebo ostatním kočkách o svých pocitech. Většinu času jsou vousy v klidovém stádiu, aktivují se až ve chvíli, kdy si chce kočka hrát nebo lovit. Pokud jí něco zaujme, „zmapuje“ si své okolí tak, že vousky obloukovitě napřímí k objektu svého zájmu, tím se tak dozví o prostoru kolem ní a o tom, co jí zajímá, detailní informace. Jakmile vyrazí k potenciální kořisti nebo v rámci hry honí jinou kočku, vousy se jí zas přirozeně narovnají. Proto je důležité, abyste jí je v žádném případě nevytrhávali. Počkejte, až jí vypadnou samy.

V rámečku:

Předení

Ačkoliv kočky domácí běžně předou (divoké kočky už o něco méně často), je tato schopnost stále velmi málo probádaná a moc o ní ještě nevíme. Tento pro kočky typický zvuk zřejmě vzniká rychlým stahováním hrtanových svalů, které následně způsobí stahování a roztahování hlasivkové štěrbin. Zvuk pak vzniká vibrací vzduchu, který skrze ni prochází. Kočky domácí předou většinou ve frekvenci od 22 do 30 hertzů. Předení u koček domácích je pravděpodobně pozůstatek z období, kdy byly kořaty, domestikací si tuto schopnost zachovaly.

Výchova kočky

Kotě už přestalo pít mateřské mléko, je už téměř čistotné a začíná být doma neposedné. Je nejvyšší čas pokračovat v jeho výchově a dokončit práci započatou jeho matkou. Jak na to?

Kočka stejně jako ostatní zvířata získala dostatečnou výchovu od matky. Díky ní je čistotná, dokáže se o sebe postarat a uspokojit svoje základní potřeby. Kromě toho je ale potřeba zvíře vycvičit tak, aby se naučilo pravidlům ve vaší domácnosti, které by mělo respektovat.

Hygiena a čistotnost

Úplný základ je osvojení si zásad čistoty a hygieny. V každém případě byste měli kočku

naučit, aby chodila vykonávat svoji potřebu na jedno místo, které jí pro to vyhradíte. Kotě se osamostatní zhruba až za tři týdny po narození. Do této doby mu matka olizuje vyústění močové trubice a řitního otvoru, díky čemuž se může pravidelně vyprazdňovat. Pokud je kotě osiřelé, měli byste v této úloze nahradit matku a masírovat mu břicho a konečník, dokud se nevyprázdní. Během dvou týdnů by mělo být schopné si samo dojít na WC. Jak zařídit kočičí toaletu jsme se již zmiňovali, nyní je potřeba kotě naučit ji používat. Nejjednodušší je ho tam přímo dovést. Postavte ho na podestýlku, jakmile pod sebou ucítí sypké stelivo, pochopí, že se jedná o jeho toaletu. Můžete mu přitom pomoci tím, že ho vezmete za packu a budete s ní hrabat. Pokud kočka nejví o toaletu zájem, můžete ji zkusit nalákat např. na vůni Sava – příliš to s ním ale nepřehánějte, je vysoce toxické, proto ho používejte jen ve velmi zředěném roztoku, aby kálecí misku kočka nakonec úplně nezavrhl.

Lovecký instinkt

V průběhu svého vývoje se kočka postupně učí chování, kterým se bude řídit i v dospělém věku. Toto chování si osvojuje společně se svými sourozenci, díky nim se v ní probudí lovecký instinkt, instinkt šelmy, ale také schopnost milovat. Když se spolu kot'ata perou, tak si ve skutečnosti jen zkouší chování, které budou v budoucnosti uplatňovat. Na rozdíl od podobného chování dospělých koček jsou tyto rošťácké hry naprosto neškodné a kot'ata si při nich vzájemně nezpůsobují bolest. Pokud si osvojíte kotě, je důležité si s ním hrát podobným způsobem jako kot'ata mezi sebou, aby si osvojilo toto chování i bez pomoci svých sourozenců. Mohlo by mu to totiž později chybět. Mohlo by si vás splést se společníkem na hraní, se kterým si může dělat, co chce. Musíte mu dát na vědomí, že nejste kočka a není důvod k tomu, aby vás neustále kousalo do lýtek. Pokud se dostanete s kočkou do sporu, mělo by platit pravidlo, že byste ji neměli nikdy bít. Lepší je v tomto případě na ni zvýšit hlas, postříkat ji vodou, aby utekla nebo jí silně zafoukat do obličeje – a to pokud možno před tím, než provede něco špatného. Kočka si tak hned spojí nepříjemnou reakci se svým nevhodným chováním, aniž by ji to příliš vyděsilo.

Pravidla výcviku

Není až tak příliš známé, že se také kočky mohou snadno naučit novým kouskům a provádět různé triky stejně jako psi. Jediné, co k tomu potřebujete, je trpělivost a důvtip. Nechod'te na kočku po zlém, zkuste ji radši na něco nalákat, používejte systém speciálních odměn. Spíše

než ji po provedeném kousku odměnit miskou granulí navíc, je lepší jí dát už během jeho učení nějaký pamlssek. Tak pochopí, že ho dostala jako odměnu za to, co právě předvedla. To je dobrý způsob, jak ji rychle naučit spoustě nových kousků!

V rámečku:

Jak ji naučit přijít na zavolání

Naučit kočku přijít na zavolání také není nic těžkého. Stejně jako u jiného výcviku, tak i zde platí, že je potřeba kočku nalákat na nějaký pamlssek, který by jinak k jídlu běžně nedostala. Nejjednodušší je na ni zavolat, dát jí odměnu, pohladit ji a přitom ji oslovovat jménem. Takto ji trénujte několik dní. Po týdnu zkuste obměňovat varianty, s pamlskem i bez pamlsku. Po dvou až třech týdnech by pak už měla kočka umět sama přijít.

Městská a venkovská kočka

Nezáleží na tom, jestli bydlíte v bytě ve městě či v domě na venkově, v obou případech je možné, že se kočka jednoho dne bude chtít vydat na průzkum okolního prostředí nehledě na nebezpečí a rizika, která to s sebou přináší. Co je dobré vědět, abyste předešli možným nehodám.

Kočka stále vyhlíží oknem v obývacím pokoji, naráží čenichem do skla a vrhá při tom na vás smutné pohledy. Kočky potřebují nejen pohyb, ale také venkovní prostředí. I když se tam skrývá více nebezpečí než v pohodlí domova – ať už se jedná o auta, jiné kočky a psy, jedovaté rostliny či různé bakterie). Přesto je dobré, když si mohou rozšířit své teritorium. Pokud nechodí ven, budou mít v lepším případě pouze špatnou náladu, v tom horším mohou být hyperaktivní a občas působit, jako kdyby se zbláznily, a pak vám to spočítat...

Kočka chovaná v bytě

V bytě má kočka nepochybně ztížené podmínky. Pokud máte balkon, můžete ji tam vpustit, měli byste ji však přivázat na kšíry, aby nikam nešplhala. Pokud bydlíte v přízemí, kde je vnitřní dvůr, udělejte jí otvor ve dveřích, kterým by se tam mohla dostat. Měl by být ideálně v místnosti, která se příliš nevyužívá a kde se v zimě netopí (např. garáž nebo sklep). Existuje mnoho více či méně důmyslných typů dvířek, nejlepší jsou patrně ta, která jsou schopna

rozpoznat kočku podle elektronického obojku. Nevpusťte tak dovnitř nikoho jiného. Jestli chcete kočku venčit na ulici, měli byste ji mít opět na kšírech. Nepoužívejte vodítko – kočka by byla ve stresu a snažila by se za každou cenu vymanit ze svého vězení. I na nošení kšíru by si měla kočka zvykat už od mala. Jen tak je jako dospělá kočka nebude odmítat nosit. Měli byste být opatrní a mít šňůru nastavenou na malou vzdálenost. Pokud kočku něco vystraší, může sebou škubnout, což může být pro ni, ale i pro vás, nebezpečné.

Venčení na zahradě

Kočka ráda objevuje nové území. Venku si může hrát s motýly, skotačit v trávě a poznávat se se sousedními kočkami. Čeká na ni spousta nových vzrušujících zážitků. Snadno se ale může něco přihodit. Dejte pozor na to, co si pěstujete na záhonech, kočky totiž rády zkoušejí nové chutě – navzdory tomu, že pro ně některé rostliny mohou být jedovaté (viz kapitola o jedovatých rostlinách). Pokud je kočka zvyklá vykonávat potřebu na čerstvě posekaný trávník, vynadejte jí a posaďte ji na místo s pískem nebo dřevěnými hoblinami. Pokud totiž máte děti, kočičí moč by jim mohla způsobit alergickou reakci nebo jiné zdravotní problémy. Vyskočila kočka na strom a vypadá to, že se jí už nechce dolů? Nalákejte ji na pamlsek – hlad a chuť ji přinutí k tomu, aby se odvážila slézt dolů. Pokud ale vypadá, že sama dolů opravdu nesleze, budete muset zavolat hasiče. V žádném případě za ní nelezte na strom.

Na venkově

Bydlíte na venkově a kočka venku běhá jako šílená? Udělejte rázný krok a vyhradte jí pro tento účel určité území. Kvůli tomu, že má kočka sklon k tomu se toulat na cizích zahradách, často vznikají sousedské spory. Byla by škoda se se sousedy rozhádat jen kvůli tomu, že je váš kocour příliš zvědavý. Pokud k nim ale neustále chodí, můžete postavit plot (aby splnil svůj účel, měl by být vysoký minimálně 1,7 metru). Nebo můžete upřednostnit elegantnější řešení – elektrický obojek. Je sice o něco dražší, ale také praktičtější. Pod zem se zavede elektrický drát a vymezí se tak prostor, za který už kočka nesmí. Když ho překročí, dostane elektrickou ránu. Pokud se stane, že vám kočka uteče, zavolejte nejprve nejbližšímu veterináři, tam totiž lidé často přinesou ztracenou nebo opuštěnou kočku, kterou našli. Jestli byste tam neuspěli, obraťte se na nejbližší útulek, který má ve správě kočkovité šelmy a doufejte, že o ní budou něco vědět.

V rámečku:

Kočí rvačky

Kočka zjistila, že není na světě sama a že v okolí bydlí i spousta jiných koček. Mohou mezi nimi brzy vzniknout spory o teritorium. Kočky si preventivně značkují své teritorium škrábanci a močí, a nebudou příliš nadšené z toho, když jim do něj vstoupí jiná kočka, zvláště když je stejného pohlaví. Pokud je to možné, vymezte každé kočce její vlastní území. Jestli nemáte ohrazený pozemek a není možné si postavit plot, domluvte se se sousedy a vzájemně si na kočky dohlédněte.

Potřebujete odjet na prázdniny nebo na víkend?

Nechce se vám nechávat doma kočku samotnou nebo jste nenašli nikoho, kdo by se o ni mohl o víkendu postarat? Nevadí. Můžete klidně odjet na prázdniny i s kočkou. Pod podmínkou, že přijmete určitá opatření.

Rozhodli jste se (nebo jste byli okolnostmi donuceni) vzít kočku s sebou? Ať už jedete na výlet nebo odjíždíte na několik týdnů, je nutné se obrnit trpělivostí, abyste si užili cestu bez problémů. Pokud kočka není zvyklá cestovat, bude asi hodně vystresovaná a může se jí udělat v dopravním prostředku špatně.

Cestování v autě

Auto je určitě nejjednodušší prostředek pro přepravu kočky. Je dobré kočku vozit už mala na menší projížďky autem, aby si na něj zvykla. Předtím, než se s ní vydáte na cestu přes půlku republiky, měla by být už zhruba dva až tři měsíce zvyklá na cestování v přepravce. V každém případě je lepší jí dát den před cestou jen lehce najíst a donutit ji jít na WC. Cestovní přepravku je třeba dobře upevnit na sedačku a přichytit ji bezpečnostním pásem, aby nespadla. Na vhodné léky proti nevolnosti se zeptejte veterináře. Pokud je kočka příliš rozrušená, mohlo by jí pár lehkých sedativ pomoci se uklidnit. Některá zvířata mohou mít panický strach z přepravek. Pokud už není čas na to, aby si na ně zvykla, použijte metodu hry s odměnou – to je praktický způsob, jak lze nalákat zvíře, aby vlezlo do přepravky. Pokud kočka do přepravky nechce nebo naopak z ní odmítá vylézt, nenuťte ji do toho. Mohla by vás poškrábat či pokousat. Abyste ji snadno dostali dovnitř, chytněte ji pod bříškem a zasuňte ji do přepravky zadečkem napřed. A jak ji dostat ven? Není potřeba ji tahat, stačí přepravku

převrátit a kočka se už dostane ven sama.

Přeprava vlakem

Kočky mohou být přepravovány ve vlaku zdarma. Musí být ale uzavřeny ve schránkách, tak, aby se vyloučilo poškození či znečištění vozu a zavazadel. Nebo musí být přepravovány na klíně či v prostorech pro příruční zavazadla.¹

Je dobré si s sebou vzít vodítko nebo kšíry pro případ, že by musela ven z přepravky. V každém případě na to při rezervaci upozorněte dopravce a nezapomeňte označit přepravku svým jménem a adresou. Dopravní společnosti většinou mají relativně volné podmínky přepravy.² Nic tedy nebrání vzít s sebou na cestu všechny kočky, které doma máte.

Přeprava lodí

V tomto případě nelze říct nic obecně, každá společnost má svá pravidla a má právo si určit, jestli bude přeprava koček povolena či ne. Měli byste se o tom informovat při koupi lístku u dané společnosti, abyste se vyhnuli nepříjemnému překvapení.

Přeprava letadlem

Jedná se nepochybně o nejbezpečnější způsob přepravy. Aby kočka mohla u některých leteckých společností na palubu, musí jí být alespoň 10 týdnů. Někdy bývá potřeba dodržet limit pro váhu zvířete. Záleží na dopravní společnosti, u některých kočka musí vážit max. 6 kg (včetně schránky), aby se mohla přepravovat společně s vámi, nad 6 kg by pak musela být přepravována v nákladním prostoru speciálně určeném pro přepravu zvířat. Informujte se před letem o konkrétních podmínkách přepravy, abyste předešli nepříjemnostem. Doklady musí mít zvíře v naprostém pořádku, je potřeba připravit platné potvrzení o očkování, identifikační kartu, platný pas umožňující cestu mimo ČR, atd. Buďte opatrní, kočka je velmi citlivá a

¹ V jiných zemích se ale pravidla pro přepravu mohou lišit. Pokud například ve Francii chcete mít kočku u sebe, je potřeba, aby vážila max. 6 kg. Musíte za ni zaplatit poplatek a převážet ji ve schráně. Nad 6 kg musí být přepravována ve speciálním prostoru pro zvířata.

² Ve Francii se povolují až dva boxy se zvířaty na osobu, což znamená, že čtyřčlenná rodina si do vlaku může vzít až osm koček.

cestu v letadle nemusí dobře snášet, proto je lepší volit kratší trasy. Rozhodně se nedoporučuje umístit kočku blízko klimatizace, kvůli studenému vzduchu by mohla onemocnět, což by nepříjemně ovlivnilo vaši dovolenou.

V rámečku:

Mít pas je povinnost

Věděli jste, že existuje pro vašeho zvířecího miláčka cestovní pas? A že tento pas je často také povinný? Na rozdíl od našich pasů se zvířecí pas vystavuje na velmi krátké časové období a musí potvrzovat, že je kočka v dobrém zdravotním stavu a že jsou všechna očkování platná. Pro jednotlivé země platí různé předpisy, především co se týče časového rozpětí mezi vydáním pasu a datem cesty. Toto rozpětí by se mělo pohybovat zhruba od 3 do 15 dní.

Vyvážené stravování

Kočky potřebují stejně jako lidé zdravou, rozmanitou a vyváženou stravu, která by měla odpovídat věku zvířete, jeho rase a způsobu života (jestli žije venku či uvnitř). Přinášíme vám několik rad, jak podpořit dobré trávení vašeho mazlíčka.

Jakmile kotě přestane být krmeno mateřským mlékem a odloučí se od matky, začne jíst přirozeně z misky. Je dobré, aby si zvykalo na různé typy stravy. Šest měsíců po narození už kočka dobře ví, co jí chutná a nad něčím novým by se mohla ošklíbat. V každém případě jí žrádlo obměňujte a variujte, ať už se jedná o průmyslově zpracovaná krmiva (paštiky, granule) nebo o stravu připravovanou doma (vařené kuřecí, šunka, sýr, zelenina, chléb, atd.).

Suchá, nebo vlhká strava?

Máte na výběr ze dvou možností – ze suché či vlhké stravy. Vlhká strava (tj. paštiky, konzervy, tepelně zpracovaná krmiva) má tu výhodu, že kočce pokryje denní potřebu vody. Navíc vyhovuje kočkám, které přirozeně dávají přednost vlhké potravě. Pokud je to možné, rozporcujte jí žrádlo na malé kousky. Nevýhodou tohoto typu stravy je, že po otevření rychle vyčichne, což může být zásadní nedostatek pro kočku, která si ráda na stravě pochutná. Další nevýhodou je také omezená doba trvanlivosti. Tři dny se udávají jako maximální doba, po kterou je možné žrádlo uchovávat v lednici zakryté potravinovou fólií, aby se zachovalo co

nejvíce aroma.

Neznamená to, že by kočky upřednostňovaly suchou stravu. (Některé odmítají žrát granule už ze zásady). Suchá strava má ale lepší poměr kvality k ceně, pokrývá doporučenou energetickou potřebu a uchovává si aroma poměrně dlouhou dobu. Dejte si pozor na to, abyste kočce nenechávali granule v misce moc dlouho, nemusela by pak o ně už jevit zájem.

Rozhodněte se pro jednu z těchto dvou variant stravy. Kočka dokáže těžko regulovat příjem tekutin (viz následující kapitola), změna typu stravování by jí tak mohla způsobit potíže. Pokud jste ale nuceni typ stravy změnit, přimíchejte jí nové krmivo do toho původního postupně po malých dávkách. Podíl nového krmiva zvyšujte zhruba po deseti dnech do té doby, než jím kompletně nahradíte původní stravu.

Kočka je především masožravec

Kočka je masožravec a potřebuje jíst maso. Pokud chcete, aby měla rozmanitou stravu, měli byste jí ho dopřát. V žádném případě vašeho mazlíčka nenuťte, aby se stal vegetariánem, to by se mu příliš nelíbilo, byl by brzy nemocný. Opačný extrém se ale také nedoporučuje – přílišné množství masa škodí zdraví. Alespoň 45 % stravy by měly tvořit živočišné bílkoviny. Máte na výběr z mnoha možností – vejce, ryba, bílé nebo červené maso, pokud budou uvařené, uvítá je s velkým nadšením. Nezkoušejte ji zasvěcovat do kouzla tuňákového suší nebo hovězího carpaccia; ryba a maso v syrovém stavu obsahují mnoho bakterií, které by mohly být pro zdraví kočky škodlivé. Její strava by neměla obsahovat sacharidy, měl by tam být ale velký podíl vitamínu A (získaný z jater a tučných ryb), vitamínu B, tuků a bílkovin.

Kočka by mohla žrát 24 hodin denně

Kočky mají speciální stravovací rytmus. Žerou totiž několikrát denně (10krát až 20krát), velmi rychle (za den celkově asi po dobu 15 minut), ve dne i v noci (záleží na povaze kočky). Nenuťte proto vašeho mazlíčka dodržovat váš stravovací režim se třemi jídly za den. Právě naopak, kočka by měla mít neustále k dispozici misku s jídlem. Pokud si vaše kočka potrpí na žrádlo, je dobré vědět, že existují speciální automatické dávkovače krmiva, které uchovávají aroma a poskytnou zvířeti dávku, která přesně odpovídá jeho potřebám.

V rámečku:

Doplňky stravy

Ideálním výživovým doplňkem pro kočky jsou pivovarské kvasnice. Dají se koupit v podobě tablet v obchodě nebo ve specializovaných prodejnách. Díky nim kočka získá vitamíny a stopové prvky, které bychom v jiných potravinách jen těžko hledali. Kvasnice přirozeně obsahují vitamíny a aktivní látky, díky nimž bude srst vašeho zvířete krásná a lesklá. Někdy je ale kočka nemusí chtít, zkuste jí proto smíchat tabletu se žrádlem, tak si ničeho nevšimne. Doporučuje se také nechat kočku navyknout si na jejich specifickou chuť již od raného věku.

Pitný režim

Pitný režim vašeho zvířete se stejně jako krmení tuhou stravou řídí několika pravidly, aby se zachovala zažívací rovnováha. V následující kapitole vám poradíme, co dělat a čemu se vyhnout.

Zobrazení kočky pijící mléko z misky patří k typickým kliše těchto šelem. Kdo by si je snad takto nepředstavoval? Je to věc, která je pro kočky naprosto charakteristická. Ve skutečnosti sice koťata ráda sají matčino mléko až do konce období, kdy jím jsou krmena (průměrně do šesti týdnů po narození), poté ale zcela změní své stravovací návyky a pít mléko už pro ně není nezbytně nutné. Některé kočky někdy mléko ani nejsou vůbec schopné strávit, protože jim v těle chybí enzym nutný k jeho zpracování. Pokud je ale vaše kočka schopná strávit kravské mléko bez problémů, doporučuje se jí ho podávat teplé a rozředěné s vodou, aby se usnadnilo jeho trávení. Ideální je smíchat mléko s vodou v poměru 1 : 3. Pokud ale kočka nemá se zažíváním mléka problémy, je možné ho smíchat s vodou v poměru 1 : 1. Je dobré vědět, že jsou na trhu speciální mléka určená pro kočky.

3. TEORETICKÝ KOMENTÁŘ

V následujícím teoretickém komentáři je pro vysvětlení uvedeno několik příkladů z původního francouzského textu, které budou označeny písmenem O (originální text), a z přeloženého textu, u kterých bude písmeno P (překlad). Za písmenem bude následovat číslo stránky, ze které příklad pochází.

3.1 Analýza výchozího textu

Ze stylistického hlediska bychom text charakterizovali jako populárně-naučný. Je určen široké veřejnosti, lidem, kteří se zajímají o danou problematiku. Je tu značná míra expresivity, text je velmi dynamický. Autor k tomuto efektu využívá především interpunkci – v textu se vyskytují ve velké míře vykřičníky, vysvětlivky v závorkách, dvojtečky a trojtečky pro nedokončené výpovědi. Napomáhá tomu i lexikum – objevují se tu expresivní výrazy, ironické poznámky, řečnické otázky a další prostředky sloužící k ozvláštění textu.

Jedná se o příručku, ve které autor radí začínajícím chovatelům. Podle toho se řídí použité stylistické prostředky (např. opakované využívání tvarů slovesa ve druhé osobě plurálu) a lexikum. V textu se vyskytuje mnoho doporučení, tipů, návodů a rad, jak postupovat při pořizování kočky, co je vhodné a co se příliš nedoporučuje. Často se zde vyskytují spojení jako *votre chat n'appréciera que très moyennement* (O: 16), *nous vous conseillons* (O: 16), *il ne faudrait tout de même pas* (O: 18), *il est préférable* (O: 22), *un seul conseil* (O: 23), *attention* (O: 23), *explications* (O: 24), *il est important* (O: 19), *conseils* (O: 36), *il est bon de savoir* (O: 36).

Francouzský originál působí na mnoha místech velmi dramaticky, je psán způsobem, který až místy hraničí s reklamním stylem (např. *L'eau de Javel est un produit miracle: non seulement, elle assainit et désinfecte, mais en plus elle est un attractif très intéressant pour le chat*, O: 27). Při překladu jsme používali poněkud umírněnější styl, aby text nepůsobil v češtině příliš afektovaně a nepřirozeně.

V textu se vyskytují rovněž odborné termíny z oblasti medicíny, biologie, veterinářství a dalších disciplín; familiérní výrazy a knižní výrazy.

Při překladatelské analýze výchozího textu budeme postupovat podle modelu Christiany Nordové, podle jejího dělení na vnětětové a vnitrotětové faktory. Pro stanovení jednotlivých funkcí v textu využijeme klasifikaci Romana Jakobsona.

3.1.1 Vnětextové faktory

K vnětextovým faktorům Nordová řadí autora a vysílatele textu, záměr vysílatele, cílového adresáta, místo, médium, čas, motiv komunikace a textové funkce. Tyto faktory jsou vzájemně propojené.

3.1.1.1 Autor

Christiana Nordová rozlišuje pojem vysílatele a autora textu. Nemusí se vždy jednat o tutéž osobu, někdy může autor zastupovat nějakou instituci, například nakladatelství, a nemusí být proto pro text stěžejní. V našem případě je ale autor zároveň i vysílatelem textu.

Cédric Hernandez je autorem řady populárně-naučných knih. Většina z nich se věnuje právě tematice koček a je určená jejich chovatelům. Kromě naší příručky vydal dalších sedm knih: *L'encyclopédie universelle des chats* (2010); *Soignez son chat de A à Z* (2001); *Prendre soin de son chat en 300 conseils* (2011); *Connaître son chat : 70 races à la loupe* (2011); *L'encyclopédie des chats et des chatons : races, entretien, langage, soins : 220 questions réponses, 44 races à la loupe* (2011); *Avoir un chat 150 questions-réponses* (2012); *Le grand livre du langage du chat : Eduquer, soigner, comprendre* (2015). Vydal také knihy zaměřené na sport, napsal mimojiné i dvě biografie známých osobností. Píše pro nakladatelství ESI (Euro Service Internet) v Paříži.

3.1.1.2 Médium

Knihy vyšla v nakladatelství ESI (Euro Service Internet), které sídlí v Paříži a je součástí společnosti Multimedia Press, která vlastní dvě další nakladatelství – Go Multimedia a Edisource. Multimedia Press existuje od roku 1997. Specializuje se na vydávání tematicky zaměřených časopisů, knih, elektronických knih a dalších multimediálních produktů. Zabývají se hlavně tématy z oblasti volnočasových aktivit, praktického života, osobnostního rozvoje, společenských věd; publikují knihy pro mládež a romány o lásce. Pod nakladatelství ESI vychází většina knih kromě publikací určených pro mládež. Ty jsou vydávány společností Go Multimedia. Edisource se specializuje na romány o lásce. Z internetových stránek tohoto nakladatelství získáváme dojem, že převládá populárně-naučný charakter jejich publikací.

3.1.1.3 Místo a čas

Knihy vyšla v roce 2010 ve Francii. Informace v ní obsažené většinou (až na několik výjimek) nejsou vázány na francouzské prostředí. V některých kapitolách byla Francie zmíněna, ale toto geografické určení zde nehrálo významnou roli. Na místech, kde se vyskytly francouzské reálie, jsme se snažili užít české ekvivalenty, případně jsme situaci vztáhli na české prostředí nebo jsme ji blíže nespecifikovali. O této problematice budeme blíže pojednávat v části *Překlad reálií a nepřesnosti výchozího textu*.

I když od vydání této knihy uplynulo již šest let, téma je stále aktuální, dokáže oslovit i současného čtenáře a přinést mu informace a rady, kterými se může řídit i v dnešní době.

3.1.1.4 Záměr

Cílem autora bylo podat informace o životě s kočkou, poradit začínajícím chovatelům, jak si správně vybrat domácího mazlíčka a jak o něj následně pečovat. Učí je, jak porozumět zvířeti a jeho potřebám, jak s ním komunikovat. Představuje jeho vnímání světa, např. *Le chat avoue un amour très limité pour la présence de matières solides flottant à la surface de son eau* (O: 23); *Un événement que le chat déteste par-dessus tout!* (O: 20); *Ils n'apprécient que très moyennement l'arrivée d'un congénère, surtout s'il est du même sexe* (O: 43). Obsahuje řadu rad a tipů, na co si dát pozor a čemu je dobré se vyhnout. Promlouvá k adresátovi přátelským tónem, díky kterému snadno získá pocit, že je publikace určena právě jemu. Je přímo oslovován, celému dění je tak přítomen – *sachez que si vous avez décidé d'adopter un chat de race, il est toujours possible de faire baisser le prix...* (O: 14); *vous souhaitez soulager les centres surchargés de la SPA, vous avez raison!* (O: 14); *pensez aussi à demander si le prix de vente tient compte de tous les examens médicaux obligatoires* (O: 15). Autor tak čtenáře provází při jednotlivých krocích od výběru kočky až po zařizování věcí, které bude potřebovat. Zároveň mu slouží jako důvěrný pomocník, který ho uklidňuje v případech neobvyklých událostí – např. *Ne vous inquiétez surtout pas: c'est une réaction tout à fait normale, cela fait partie du processus d'appropriation de l'espace de votre félin* (O: 19). Autor dává doporučení na základě vlastních zkušeností, dalo by se tedy předpokládat – i podle počtu jeho dalších publikací na tuto tematiku, že on sám je zkušeným chovatelem koček, má k nim vytvořený citový vztah a vyzná se v jejich chování.

Při překladu jsme vycházeli z poznatku, že hlavní funkcí textu je sloužit čtenáři jako praktická příručka, ve které by našel užitečné informace pro chov koček. Tyto informace jsou

čtenáři prezentovány v zábavné a na čtení příjemné podobě, což je pro populárně-naučný styl charakteristické.

3.1.1.5 Adresát

Text je určen širokému publiku čtenářů, především laikům, kteří by se rádi dozvěděli něco více o chovu koček. Nejedná se tedy o publikaci pro odborníky. Čtenář by se měl zajímat o zvířata a o péči o ně, ideálně by se měl nacházet ve fázi, kdy přemýšlí nad pořízením kočky a hledá informace o tom, co vše takový chov obnáší. Kniha je adresována dospělým čtenářům (o čemž se na mnoha místech můžeme přesvědčit, vyskytují se zde například rady pro rodiče následujícího typu: *Si vous avez des enfants, profiter-en pour présenter vos petits chenapans à leur nouvel ami* (O: 18) nebo: *Voilà le cadre obligatoire d'une entente cordiale entre vos enfants et leur chat* (O: 19). Stejně dobře ale může posloužit i mladším čtenářům.

Text je psán čtivě, poutavě, v poměrně jednoduchých a srozumitelných větách, není složitý na pochopení. U adresátů se nepředpokládá širší znalost dané problematiky či veterinární terminologie. Kniha je sice určena primárně francouzským čtenářům, ale protože se v ní až na výjimky (viz oddíl *Misto a čas*) francouzské realie nevyskytují, je možné o ní říct, že je vhodná pro adresáty všech národností. Mohla by tedy určitě zaujmout i českého čtenáře. O tom svědčí i mnohé podobné publikace zaměřené na toto téma, které v češtině vycházejí a jsou velmi populární.

3.1.1.6 Funkce a styl textu

Z žánrového hlediska bychom text zařadili do odborného stylu, konkrétně do populárně-naučného. Má čtenáři přinést nové informace a rady, má ho zábavnou formou naučit něco nového. Podle Čechové se takový text má obracet k zájemci, který má jen nevelké poznatky z oboru, a tomu se podřizuje jak výběr faktů, tak i forma zpracování, které se beletrizuje.³ Celkově je podle ní stylová norma odborných textů poměrně jednotná, cíli – předání věcné informace – jsou podřízeny všechny úrovně textové výstavby od kompozice až po lexikum.⁴

Jakobson rozlišuje šest jazykových funkcí – referenční, fatická, konativní, expresivní,

³ Čechová, 1997, s. 162

⁴ Čechová, 1997, s. 161

poetická a metajazyková. V textu jich je přítomno většinou hned několik najednou, ovšem jedna z nich převládá, je to tzv. dominantní funkce.⁵ Hlavním záměrem autora v této knize je informovat čtenáře, přinést mu objektivní fakta, v textu tedy převládá funkce referenční. Zároveň se ho snaží zaujmout, velmi často ho oslovuje, proto v textu nalezneme i jazykové prvky s konativní funkcí. Jedná se především o věty v imperativu jako např.: *Changez fréquemment de jouets ou de type de loisirs afin de ne pas ennuyer votre animal* (O: 31) nebo *Vérifiez la propreté de l'animalerie et demandez absolument à ce que l'origine de votre futur chat vous soit montrée* (O: 15). Tuto funkci plní i řečnické otázky, které rovněž navazují kontakt se čtenářem s cílem zapojit ho do děje: *Qui ne connaît pas une personne donnant ou vendant les petits d'une portée trop généreuse?* (O: 15). Další z velmi výrazných funkcí je expresivní funkce, která vyjadřuje postoj mluvčího. Tato funkce je přítomna ve velké míře v průběhu celého textu. Díky hojnému užití vykřičníků je tu dosaženo velké dynamiky, např. *Une fois que votre chat a pris l'habitude de ses toilettes, n'en changez plus !* (O: 27); *Attention, il faut utiliser l'eau de Javel très diluée, elle reste un produit très toxique !* (O: 27). Autor tím chce zdůraznit důležitost popisované skutečnosti. Vyskytují se zde i expresivní, stylově příznakové výrazy. Čtivost a zábavnost textu dodávají také poznámky typu: *Il est donc préférable de lui épargner, en plus de la découverte de son nouveau domicile, celle de vos 10 arrières petits cousins (en tout cas pas le même jour !,* O: 16). Je zde zastoupena i poetická funkce, jejímž účelem je podobně jako u expresivní funkce udělat text zajímavějším a čtenářsky atraktivnějším. Tato funkce je zastoupena v idiomatických spojeních (*connaître sur le bout du doigt*, O: 8), familiérních výrazech (*sauter le pas*, O: 11) a vyjádřeních s přeneseným smyslem.

3.1.2 Vnitrotextové faktory

3.1.2.1 Téma, obsah a členění textu

Hlavní téma jsou kočky a péče o ně. Publikace je rozdělena tematicky na několik částí. Jedná o příručku pro začínající chovatele koček, proto se autor rozhodl postupovat spolu se čtenářem od samého začátku. V první kapitole se zabývá otázkou výběru domácího zvířete, přináší informace o tom, co je potřeba zvážit před tím, než si ho pořídíme, a co vše s sebou toto rozhodnutí přináší. Ve druhé kapitole se zabývá tím, kde je možné kočku získat, upozorňuje, na co je dobré dávat v jednotlivých případech pozor. Dále popisuje, jaké

⁵ Jakobson, 1995, s. 78

vybavení je dobré koupit, jak se ke kočce chovat v prvních dnech a čemu je dobré se vyhnout. V následujících třech kapitolách se věnuje otázce správného umístění a zařízení toalety, prostoru na žrádlo a odpočinek. Dále mluví o způsobech kočičího vyjadřování, o tom, jak ji naučit respektovat pravidla, a co je potřeba zajistit venkovní kočce a kočce, která nechodí ven. Zabývá se i problémy při cestování s domácím mazlíčkem a správným krmením. Další kapitoly jsme již nepřekládali, ale pro zajímavost můžeme zmínit, že se v nich pojednává o nejrůznějších aspektech z oblasti zdraví, úpravy kočičí srsti, rozmnožování a péče o mláďata.

Z hlediska horizontálního členění je text rozdělen na 22 podobně dlouhých kapitol. Každá z nich má svůj titulek, úvodní část a obsahově jednotné odstavce opatřené podtitulky. Řazení kapitol není náhodné, začíná se od první etapy pořízení kočky, a postupuje se logicky podle toho, s jakými problémy se chovatel setkává. Titulky zde mají důležitou funkci, neboť mají získávací funkci.

Z hlediska vertikálního členění se kapitoly dělí na hlavní text a vedlejší, který má hodnotu doplňující informace a je uveden v rámečcích, graficky odlišených od ostatního textu. Text je sémanticky koherentní, autor využívá prostředků koheze k významovému provázání celého textu.

3.1.2.2 Presupozice

Kniha je určena neodborné veřejnosti, která se zajímá o danou problematiku a potřebuje se dozvědět nové informace. U čtenářů se tedy nepředpokládají žádné speciální znalosti. Objevují se zde odborné termíny především z oblasti zoologie, medicíny a biologie. Podle Čechové se termíny od výrazů neterminologických liší mj. tím, že k jejich porozumění je třeba určitého vzdělání v oboru nebo přinejmenším zkušenosti⁶. Zároveň ale říká, že v textech, které mají být přístupny i méně zkušenému čtenáři, se některé termíny vysvětlují příkladem nebo je vysvětlení zahrnuto do výkladu⁷. Význam termínů v našem textu je u ale vždy uveden či je snadno z kontextu odvoditelný. Jejich případná neznalost nebrání v porozumění textu. Zpracovávaná látka není vázaná na francouzské kulturní prostředí (až na jednu výjimku – pravidla pro přepravu zvířat ve vlaku), čtenář tedy nemusí znát ani realie této země.

⁶ Čechová, 1977, s. 158

⁷ Čechová, 1977, s. 159

3.1.2.3 Neverbální prvky textu

V knize se vyskytuje velké množství nonverbálních prvků. Začátek každé kapitoly je uveden nadpisem, který se svojí barvou a velikostí liší od ostatního textu, a zeleným obdélníkem, který od něj stojí nalevo. Na konci každé kapitoly se objevuje text v rámečku, který většinou obsahuje doplňující informace k jevu, o kterém se v předchozím textu mluvilo. Rámeček je barevně odlišený, je zelený, stejně jako nadpis kapitoly a obdélník. Nadpis textu v rámečku je pro změnu bílý. Tato grafická úprava tvoří jednotný rámeček celé knihy a usnadňuje čtenáři se v ní dobře zorientovat. Důležitým prvkem jsou doprovodné fotografie v barevném provedení, které se vyskytují ve velkém množství. Proporcionálně zabírají zhruba stejné místo jako samotný text. Jsou řazeny v jednotném systému, každá kapitola obsahuje jednu fotografii přes celou stránku a jednu menší začleněnou do textu. Díky nim kniha dokáže zaujmout na první pohled, i při pouhém prolistování, činí ji tak čtenářsky velmi přitažlivou. Pro podobný typ publikací jsou fotografie žádoucí, splňuje se tím také čtenářovo očekávání.

Všechny nadpisy jsou vyznačeny tučným písmem. Tučně je zvýrazněn rovněž první odstavec pod nadpisem kapitoly, obsahuje úvodní informace, díky nimž se dozvíme, o čem se bude dále hovořit. Jinde autor tento druh odlišení nevyužívá. Nejsou zde ani slova psaná v kurzívě.

Vyskytují se tu uvozovky, které jsou v jednom případě užity pro vyznačení hesla (« De l'exercice, nom d'un chat ! », O: 31), objevují se také u ustálených spojení (např. « *de se faire les griffes* »; O: 28; « *quarts d'heure de folie* », O: 40; « *fait maison* », O: 48).

Dalším důležitým faktorem je velikost písma. Nadpisy a podnadpisy jsou psány větším písmem, což podporuje významovou hierarchizaci textu. Hlavní text je členěn do odstavců, které jsou od sebe významově odděleny mezerou. Grafické zpracování je poměrně jednoduché, díky němu je text přehledný a dobře se čte.

3.1.2.4 Lexikum

Publikace je psána převážně spisovným jazykem, hovorové výrazy se objevily jen velmi zřídka. Vyskytuje se zde řada odborných názvů, jejichž užití je pro odborný styl charakteristické. Jedná se většinou o substantivní pojmenování, méně pak slovesa a adjektiva. Ve výchozím textu jsou zastoupeny termíny z těchto oblastí:

- anatomie: *la glotte* (O: 35), *le larynx* (O: 35), *l'anus* (O: 11), *orifice génital* (O: 11), *la*

pupille (O: 32), *l'appareil urinaire* (O: 36)

- médecine: *la dilatation* (O: 32), *la vaccination* (O: 15), *la miction* (O: 24), *uriner* (O: 19), *digestif* (O: 48), *la panleucopénie* (O: 15), *la péritonite* (O: 15), *l'immunodéficience* (O: 15), *l'allergie* (O: 11), *stigmatiser* (O: 18)

- zoologie: *les vibrisses* (O: 35), *le museau* (O: 23), *la néoténie* (O: 35), *le chat Siamois* (O: 11), *la domestication* (O: 35), *carnivore* (O: 50)

- biologie: *l'excrément* (O: 27), *les hormones* (O: 28), *les oligo-éléments* (O: 51), *les phéromones* (O: 30), *le virus* (O: 15), *l'infestation* (O: 15), *le croisement* (O: 8), *les vitamines* (O: 51)

- chimie: *l'inox* (O: 23), *l'ammoniaque* (O: 27), *le polystyrène* (O: 31), *l'aluminium* (O: 31), *les glucides* (O: 51), *les protéines* (O: 51)

- techniky: *la granulométrie* (O: 27)

- práva: *le vice rédhibitoire* (O: 15), *l'adoption* (O: 11)

- veterinářství: *la leucose* (O: 15), *la castration* (O: 11)

- genetiky: *stériliser* (O: 10)

- sociologie: *socialisé* (O: 11)

- gastronomie: *la levure de bière* (O: 51), *le sushi* (O: 51), *la viande rouge* (O: 51)

K oživení textu slouží i další prostředky:

- výrazy s přeneseným smyslem:

aiguiller vers une race ou un chat spécifique (O: 16)

(...) votre chat est un comédien né ou alors un brin schizophrène (O: 32)

(...) réalisant une sorte de scan de son environnement (O: 35)

(...) il est préférable de jouer la carte de la séduction (O: 39)

appâtez-le avec des friandises (O: 43)

ne voir que du feu (O: 51)

l'espace nécessaire à son épanouissement (O: 8).

- idiomatická spojení:

connaître sur le bout du doigt (O: 8), *avoir en tête* (O: 14)

- nadsázka, ironie:

(...) *s'il n'est pas nécessaire de lui offrir une timbale en argent* (...) (O: 23)

(...) *Il est donc préférable de lui épargner, en plus de la découverte de son nouveau domicile, celle de vos 10 arrières petits cousins* (O: 16)

- řečnické otázky:

Qui ne connaît pas une personne donnant ou vendant les petits d'une portée trop généreuse? (O: 15)

Quoi de plus agréable que de découvrir un nouvel environnement? (O: 42)

- familiérní výrazy:

bouder (O: 36), *la dégringolade* (44), *gambader* (36), *sauter le pas* (O: 11), *se débrouiller* (O: 36), *batifoler* (O: 42), *ribambelle* (O: 47), *bagarreur* (O: 11), *quasiment* (O: 8)

- slova přejatá z angličtiny:

pedigree (O: 12), *stocker* (O: 16), *spray* (O: 19)

- knižní výrazy:

badinerie (O: 28), *courroux* (O: 35), *quasi* (O: 30)

K dosažení lexikální koheze textu autor také často využívá synonyma, např. pro slovo *chat* se vyskytuje hned několik synonym – *félin* (O: 20), *animal* (O: 10), *animal de compagnie* (O: 12), *compagnon félin* (O: 12), *nouveau compagnon* (O: 18), *votre animal de compagnie préféré* (O: 44). Vyskytuje se zde i mužský rod tohoto slova *matou* (O: 43) a střední rod *chaton* (O: 19).

3.1.2.5 Morfologická a syntaktická výstavba

V textu se vyskytují krátké jednoduché věty, které posilují naléhavost sdělení a dodávají mu dynamiku:

Adieu gamelles renversées et croquettes à ramasser dans toute la cuisine ! (O: 23)

Il est grand temps de continuer l'œuvre débutée par sa mère et de parfaire sa bonne éducation. Conseils. (O: 36)

Jsou zde ale i dlouhá souvětí s prostředky textové koheze (konektory), které vyjadřují sémantické vztahy mezi jednotlivými výpověďmi a dodávají textu logičnost:

Plus le chat tombe de haut, plus il a de chances de retomber sur ses pattes et donc d'amortir sa chute grâce à un système naturel parfaitement rôdé. (O: 31)

Souvětí jsou nejčastěji členěna dvojtečkami, typickými pro francouzský odborný text, za kterými následuje zdůvodnění věty předcházející či její důsledek:

Certes, elles sont moins chères mais possèdent de nombreux défauts : elles glissent plus facilement sur le sol, s'usent plus rapidement et conservent les odeurs de graisse ou de savon plus facilement. (O: 23)

Autor používá také závorčky pro vyjádření doplňujících informací či zkratek. Objevují se i pomlčky sloužící k oddělování méně podstatných částí projevu.

Slovesa jsou zde užita nejčastěji v přítomném tvaru. Jsou to tvrzení, která jsou obecně platná, rady a doporučení s nadčasovým obsahem sdělení, proto zde užití jiného času většinou není zapotřebí. Místy se vyskytuje i minulý čas – *passé composé*, např. *Vous avez enfin pris la décision de partager votre vie commune avec celle d'un chat* (O: 8), nebo budoucí čas – *futur simple*, např. *Une décision qui vous apportera des souvenirs inoubliables* (O: 8) či *futur proche*, např. *Vous allez devenir l'heureux possesseur d'un chat !* (O: 8). Slovesa jsou převážně v určitém tvaru, velmi často ve druhé osobě plurálu, neboť se autor obrací na čtenáře a přímo ho oslovuje. S tím souvisí i hojně užití imperativu. Jsou zde rovněž prostředky syntaktické kondenzace, participia a gerondivy, např. (...) *en le caressant et en répétant son nom* (O: 39), v menší míře i infinitivní konstrukce. Tyto prvky jsou pro francouzštinu typické, ukazují na stylistickou kvalitu díla.

Ze slovesných způsobů je užit indikativ, imperativ a subjunctif. Výskyt trpného rodu, který je pro odborné texty typický, není až tak častý.

3.2 Typologie překladatelských problémů

3.2.1 Překladatelské problémy na úrovni lexikální

Odborné termíny

Ve výchozím textu jsme se setkali s problémem překladu odborných termínů, pro které bylo třeba najít vhodné ekvivalenty v češtině. Většinou se jednalo o výrazy, které bylo možné snadno dohledat v encyklopediích a jejich české ekvivalenty následně ověřit např. ve Velkém lékařském slovníku.

(...) si votre chat souffre d'un vice rédhibitoire, c'est-à-dire s'il est atteint d'une de ces maladies : panleucopénie féline (ou typhus), péritonite infectieuse féline (PIF), infection par le virus leucémogène félin (FeLV) ou leucose féline, l'infestation par le virus de l'immunodéficience féline (FIV). (O: 15)

(...) pokud má kočka skryté vady, tzn. pokud má některou z následujících nemocí – panleukopénie (též zvaná kočičí mor), infekční peritonitida (FIP), virová leukémie (FeLV), infekce způsobená felinním imunodeficientním virusem (FIV). (P: 10)

U některých slov se vyskytly dva možné způsoby překladu, odborný latinský ekvivalent a český. Pro to, aby byla příručka přístupná širokému publiku a aby se čtenář nemusel pozastavovat nad odbornými termíny, jsme upřednostnili známější český ekvivalent. Například u slova *la glotte* jsme nepoužili latinský výraz *glottis*, ale přeložili jsme ho jako *hlasivková štěrbina*. Podobně jsme postupovali i v dalších případech:

Il semble donc que ce bruit si caractéristique soit dû à une contraction très rapide du muscle du larynx, qui aurait pour conséquence une compression de la glotte et une dilatation. (O: 35)

Tento pro kočky typický zvuk zřejmě vzniká rychlým stahováním hrtanových svalů, které následně způsobí stahování a roztahování hlasivkové štěrbiny. (P: 19)

L'anus et l'orifice génital sont plus rapprochés chez la femelle que chez le mâle. (O: 11)

U kočky je řitní a pohlavní otvor umístěn v menší vzdálenosti než u kocoura. (P: 8)

Jinde jsme odborný výraz latinského původu ponechali, ale zároveň jsme uvedli pro dovysvětlení i český ekvivalent:

Appelées aussi vibrisses, les moustaches de votre chat sont constituées de quatre rangées de quatre gros poils. (O: 35)

Hmatové vousy, tzv. vibrisy, jsou rozmístěny do čtyř řad o čtyřech velkých chlupech. (P: 19)

Některá slova nebylo vhodné přeložit jen jedním slovem, i když jejich český ekvivalent existoval, nicméně by v textu působil poněkud rušivě. Pro znázornění uvedeme příklad substantiva *la néoténie*, jehož význam je v internetové verzi encyklopedii Larousse uveden jako *caractéristique des groupes d'être vivants présentant à l'état adulte des caractères qui, dans les groupes voisins, sont purement infantiles, larvaires ou même fœtaux*.⁸ Při překladu tohoto výrazu jsme použili opisné vyjádření:

Le ronronnement chez le chat domestique adulte serait une néoténie liée à la domestication. (O: 35)

Předení u koček domácích je pravděpodobně pozůstatek z období, kdy byly koťaty, domestikaci si tuto schopnost zachovaly. (P: 19)

Nad překladem jsme rovněž váhali u spojení *harnais de sécurité*. Nabízí se nám pojem *kšír* či *postroj*. V Internetové jazykové příručce jsme našli pro tato slova následující vysvětlení:

kšír, -u m <n> ob.

1. koňský postroj

2. kšír, -ů m pomn. popruhy, jimiž je malé dítě uvázáno ke kočárku n. v kt. se učí chodit⁹

postroj, -e m.

1. výstroj (zprav. z řemení) zvířete užívaného k tahu n. k jízdě: koňský p.; stříbrné kování na p-ích; p. tažný, jezdecký

2. jiná výstroj z řemení: let. p. padáku pásy a popruhy k připevnění padáku na osobu n. na

⁸ <http://www.larousse.fr/encyclopedie/divers/n%C3%A9ot%C3%A9nie/73048>

⁹ <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=k%C5%A1%C3%ADry>

předmět; řidč. přen. expr. oblek, šat: dostavili jsme se v plném p-i úderem osmé (K. Čap.)¹⁰

Pro překlad jsme se rozhodli zvolit výraz *kšírý*, neboť tento pojem je v češtině zaběhnutý a běžně se užívá v souvislosti s domácími zvířaty. Cílový adresát tak ihned bude vědět, o co se jedná. *Postroj* by mohl být chybně spojován s tažnými zvířaty, které je potřeba do něj zapřáhnout, což by v případě kočky mohlo působit komicky.

V některých případech bylo třeba pro cílového adresáta upřesnit, o jaký termín se jedná. Například spojení *voyage en soute* by se dalo v následující větě přeložit jako *nákladní prostor*, což je ale příliš obecný pojem, který by mohl čtenáře překvapit a proto jsme se ho rozhodli upřesnit jako *nákladní prostor speciálně určený pro přepravu zvířat*:

(...) en dessous de 6 kg (boîte de transport incluse), il peut voyager à vos pieds, au-dessus, il aura droit à un voyage en soute. (O: 47)

(...) kočka musí vážit max. 6 kg (včetně schrány), aby se mohla přepravovat společně s vámi, nad 6 kg by pak musela být přepravována v nákladním prostoru speciálně určeném pro přepravu zvířat (P: 24)

Dvojitá možnost překladu se vyskytla také u spojení *équilibre digestif* ve větě:

L'alimentation liquide de votre animal suit elle aussi, comme pour la partie solide, des règles très strictes afin de préserver son équilibre digestif. (O: 52)

Slovo *digestif* se dá přeložit výrazem *trávicí* nebo *zažívací*. Podle slovníku českých synonym se jedná v podstatě o synonyma,¹¹ každé z nich se ale vztahuje k o něco odlišnému kontextu. Internetová jazyková příručka uvádí jejich významy následovně:

trávit ned. (rozk. trav)

1. rozkládat potravu zažívacími orgány, a tím ji připravovat k vstřebání do krve: žaludek mu dobře tráví; neos. tráví mu špatně

2. tomuto procesu napomáhat: minerálka tráví

trávení, -í s: porucha trávení; pelyněk podporuje trávení;

trávicí: přid. sloužící k trávení: trávicí ústrojí, trubice¹²

zažít dok.

¹⁰ <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=postroj>

¹¹ <http://synonymus.cz/zazivaci/>

¹² <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=tr%C3%A1vic%C3%AD>

2. strávit (potravu): zažít oběd; přen. zažít naučenou látku plně pochopit;

zažití, -í s: dobré zažití! (přání po jídle);

zažívat ned.;

zažívání, -í s vstřebávání potravy rozložené trávením: pravidelné zažívání;

zažívací před. souvisící se zažíváním, týkající se zažívání, zejm. určený, sloužící k zažívání: z. potíže, poruchy; přidat do jídla z. sodu jedlou, užívací (zbož.)¹³

Z toho jsme vyvodili, že v souvislosti s výrazem *équilibre* bude vhodnější použít výraz *zažívací*, neboť se více vztahuje k samotnému výsledku trávení než k procesu trávení. Větu jsme přeložili tímto způsobem:

Pitný režim vašeho zvířete se stejně jako krmení tuhou stravou řídí několika pravidly, aby se zachovala zažívací rovnováha. (P: 27)

Obrazná pojmenování

Obtížnou oblastí při překladu byly i některé výrazy s přeneseným smyslem. Ověřit přesný význam jsme si museli i v případě spojení *faire la fête* v následující větě:

(...) il risque au mieux de déprimer au pire d'être surexcité (les fameaux « quarts d'heure de folie ») et de vous faire la fête toutes les cinq minutes. (O: 40)

Internetový slovník *Internaute* uvádí dva možné významy¹⁴:

1) *s'amuser en compagnie d'autres personnes pour une occasion spéciale.*

2) *attaquer une personne physiquement ou verbalement.*

Při překladu do češtiny jsme se snažili zachovat expresivní funkci tohoto spojení a zároveň zachovat smysl:

(...) budou mít v lepším případě pouze špatnou náladu, v tom horším mohou být hyperaktivní a občas působit, jako kdyby se zbláznily, a pak vám to spočítat... (P: 21)

¹³ <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=za%C5%BE%C3%ADvac%C3%AD>

¹⁴ <http://www.linternaute.com/dictionnaire/fr/definition/faire-la-fete/>

Překlad názvů kapitol

Zajímavý byl z hlediska lexikálního i překlad názvů kapitol. V originále byly nadpisy psány stručně a zhuštěně, měly převážně nominální povahu, což by v češtině nepůsobilo příliš přirozeně. Často jsme při jejich překladu doplnili sloveso, případně i jiné slovní druhy. Snažili jsme se ale přitom o zachování funkce, aby nadpis vyjadřoval tematiku následujícího odstavce a dokázal čtenáře nalákat k dalšímu čtení. Zároveň bylo ale také potřeba dodržet jednotný rámec pro tyto nadpisy. Níže uvádíme několik příkladů:

24 heures sur 24 ! (O: 51) – *Kočka by mohla žrát 24 hodin denně* (P: 26)

Carnassier avant tout (O: 50) – *Kočka je především masožravec* (P: 26)

En avion... (O: 47) – *Přeprava lodí* (P: 24)

Oh mes belles moustaches (O: 35) – *Krásné „fousky“* (P: 19)

C'est la bagarre... (O: 43) – *Kočičí rvačky* (P: 23)

Un dressage à règle (O: 39) – *Pravidla výcviku* (P: 20)

Il répond à son nom (O: 39) – *Jak ji naučit přijít na zavolání* (P: 21)

3.2.2 Překladatelské problémy na úrovni morfologické a syntaktické

Problematické oblasti v rovině morfologické a syntaktické, se kterými se překladatel setkal, vyplývají z rozdílných jazykových struktur mezi výchozím a cílovým jazykem. Pro odborné texty ve francouzštině jsou typická dlouhá souvětí, která jsou od sebe ve francouzském textu oddělená nejčastěji dvojtečkou, zřídka pak pomlčkou. Při překladu jsme se snažili jejich délku zachovávat, někdy je ale bylo potřeba rozložit na kratší úseky a dvojtečku převést do cílového jazyka buď rozdělením věty do dvou částí (v prvním příkladu) nebo s použitím pomlčky (ve druhém příkladu).

1) *Notre second conseil est de bien expliquer à cette personne ce que vous recherchez vraiment : s'il est de bon conseil, il aura tôt fait de vous aiguiller vers une race ou un chat spécifique qui répondra à toutes vos attentes.* (O: 14)

Chovateli byste měli také co nejpřesněji popsat, jakou kočku hledáte. Pokud je zkušený, tak

vás hned nasměruje k určitému plemeni či určitému typu koček, který bude splňovat vaše požadavky. (P: 9)

2) *Il faut absolument que ce processus soit facilité par la mise en place d'une litière généreuse dans un bac approprié : un minimum de 4 cm d'épaisseur de litière est conseillé pour offrir des conditions optimales d'hygiène.* (O: 24)

Měli byste jí to usnadnit tím, že nasypete do nádoby dostatečné množství steliva – z hygienického hlediska je optimální doporučovat minimálně čtyřcentimetrová vrstva. (P: 15)

Další problematickou oblastí byl překlad polovětných vazeb. Participia přítomná vyjadřující současnost s jiným dějem, jsme převáděli pomocí určitých sloves. V tomto příkladu jsme navíc ještě souvětí rozdělili na dvě části:

Les chats sont naturellement connus pour leur légendaire propreté, passant plus de 3 heures et demie par jour à se nettoyer. (O: 24)

Kočky jsou známé svou přirozenou čistotností. Tráví denně více než tři a půl hodiny péčí o srst. (P: 14)

Obdobně jsme převáděli gerondif, který vyjadřoval prostředek, jakým se něco má stát:

Si pour une raison ou une autre (...) vous êtes amené à changer de marque ou de type de litière, le mieux est de mettre en place une phase de transition, en mélangeant les deux litières : votre chat s'habituerá ainsi plus facilement. (O: 27)

Pokud chcete z nějakého důvodu (...) změnit značku nebo typ steliva, přimíchejte trochu nového steliva do starého, aby byl přechod pro kočku plynulý a mohla si tak snadněji zvyknout na nové. (P: 15)

Podobně jsme postupovali i u infinitivních vazeb, které jsme převedli do tvarů určitého slovesa:

(...) il est important de vérifier que les portes d'accès vers la route soient bien fermées afin d'éviter le pire (O: 31)

(...) méli byste zajistit, aby vrátka vedoucí na cestu byla dobře zavřená, a tak předejít nejhorsímu (P: 17)

3.2.3 Překladatelské problémy na úrovni stylistické

Jak již bylo zmíněno, výchozí text je popularizační příručkou populárně-naučného žánru. Je psán v odborném stylu, je v něm ale také ve velké míře zastoupena expresivní funkce, vyskytují se tu rovněž obrazná vyjádření s přeneseným smyslem, které ozvlášťují a beletrizují jinak strohý odborný styl. Snažili jsme se o zachování stylistické roviny, aby výsledný text odpovídal vyznění originálu a nepůsobil přitom příznakově a nepatříčně. V některých případech bylo potřeba změnit strukturu věty, aby zněla v češtině přirozeně:

(...) il a la possibilité de changer de mimique et de passer d'une expression à l'autre à une vitesse dépassant toute concurrence (O: 32)

(...) má schopnost měnit mimiku a přecházet tak neuvěřitelně rychle z jednoho výrazu do druhého (P: 18)

Pro zvýraznění expresivní funkce byla využita interpunkce. V textu se objevilo velké množství vykřičníků. Ty jsme v překladu většinou neuplatňovali nebo jsme jejich absenci kompenzovali pomocí lexika.

C'est décidé ! Vous allez devenir l'heureux possesseur d'un chat ! (O: 8)

Je rozhodnuto. Stanete se šťastným majitelem kočky. (P: 7)

Vykřičník jsme zachovali pouze ve dvou případech, ve kterých zdůrazňoval naléhavost informace:

1) *Attention, il faut utiliser l'eau de Javel très diluée, elle reste un produit très toxique !* (O: 27)

Buďte ale opatrní a používejte tento prostředek jen ve slabém roztoku. Ve vyšších koncentracích je velmi toxické! (P: 16)

2) *Un moyen bien pratique de lui faire apprendre rapidement de nombreux tours !* (O: 39)

To je dobrý způsob, jak ji rychle naučit spoustě nových kousků! (P: 21)

Kromě vykřičníků se na mnoha místech vyskytla také trojtečka značící nedokončený výčet:

(...) tous les examens médicaux obligatoires (vaccination, identification...), O: 15;

nedokončenou výpověď: *(...) et conservent plus longtemps les odeurs, bref à éviter...,* (O:

26), nebo váhání *(acheter, adopter... mais où ?,* O: 12). V jednom případě se vyskytla u dvou

po sobě jdoucích nadpisů, které tak spolu stylisticky propojila: *Un environnement réduit...* (O: 16), ... *et tranquille* (O: 18). Z důvodu zachování stejného rámce pro překlad nadpisů jsme se ale rozhodli tuto propojenost v cílovém textu neuplatňovat.

Dalším dynamizačním prvkem bylo užití tázacích vět, které buď představovaly další téma, kterým se bude autor zabývat v dalších odstavcích (příklad 1) nebo sloužily jako řečnické otázky (příklad 2). V překladu zůstaly většinou zachovány.

1) *Reste un problème de taille : où trouver votre nouvel animal de compagnie ?* (O: 12)

Ted' už zbývá jenom vhodné zvíře najít. Kde ho získat? (P: 9)

Nourriture humide ou sèche? (O: 48)

Suchá, nebo vlhká strava? (P: 25)

2) *L'image d'un chat en train de laper du lait dans son écuelle fait partie de la mythologie féline par excellence... Qui ne possède pas ce souvenir?* (O: 52)

Zobrazení kočky pijící mléko z misky patří k typickým klišé těchto šelem. Kdo by si je snad takto nepředstavoval? (P: 27)

Stylisticky příznakové pasáže nebylo možné vždy zachovávat v podobně dramatické formě jako v originálu. V češtině by působily příliš přehnaným dojmem.

1) *Adieu gamelles renversées et croquettes à ramasser dans toute la cuisine !* (O: 23)

Nebudete tak muset uklízet převrácené misky a rozsypané granule po celé kuchyni. (P: 14)

2) *Le maître mot de tous ces jouets est: « De l'exercice, nom d'un chat ! »* (O: 31)

Důležité je, že při hraní s těmito hračkami bude mít dostatek pohybu. (P: 17)

3) *La guerre est déclarée, les conflits de territoire sont en vue !* (O: 43)

Mohou mezi nimi brzy vzniknout spory o teritorium. (P: 23)

Často jsou používány k dynamizaci textu také příslovce vyjadřující velkou míru intenzity, jako je např. *très* (O: 39), *absolument* (O: 24), *complètement* (O: 28), *extrêmement* (O: 32).

3.2.4 Překlad reálií a nepřesnosti výchozího textu

Jak jsme již zmiňovali v kapitole *Místo a čas*, v textu se francouzské reálie objevují jen v malé míře. Publikace obecně není vázána pouze na francouzské prostředí, i když se v některých pasážích o Francii mluví. Těmto částem se nyní budeme věnovat.

Při převodu reálií jsme postupovali jedním z těchto způsobů:

1. Snažili jsme se nalézt ekvivalent, který by byl českému čtenáři známý.

Například výraz *SPA* (O: 12), zkratku pro *Société Protectrice des Animaux* jsme nahradili výrazem *útulek*. Výraz *SNCF*, zkratku pro *La Société nationale des chemins de fer français* (O: 47) jsme nahradili obecnějším výrazem *dopravní společnost*, případně *dopravce* (P: 24).

V úseku o koupi kotěte z útulku byla zmíněna cena za odkoupení kotěte, která byla uvedena v eurech. Tento údaj jsme převedli na českou měnu, aby odpovídal českým reáliím.

V části, kde se objevilo geografické určení, jsme místo názvu země použili ekvivalent, který je společný oběma zemím:

Avant de traverser la moitié de la France, il est préférable qu'il soit habitué dès 2 ou 3 mois à être en cage de transport. (O: 44)

Předtím, než se s ní vydáte na cestu přes půlku republiky, měla by být už zhruba dva až tři měsíce zvyklá na cestování v přepravce. (P: 23)

2. Situaci jsme vztáhli na české prostředí.

Na začátku jsme napsali informace platné pro Českou republiku – tuto část jsme psali kurzívou, abychom odlišili doplňující poznámky překladatele od ostatního textu. Francouzské reálie jsme uvedli pro zajímavost jako poznámku pod čarou, neboť pro cílového adresáta nejsou určující. Jedná se o kapitolu, ve které se Cédric Hernandez zmiňuje o pravidlech cestování s kočkou v dopravních prostředcích. Zde musel překladatel zjistit, jaké podmínky přepravy zvířat platí v České republice, aby tak mohl správně informovat českého čtenáře, jemuž je překlad určen. Například při cestování vlakem u nás platí jiné předpisy než ve Francii – kočka nemusí splňovat váhový limit, aby mohla být přepravována s námi. Počet schrán se zvířaty na rozdíl od Francie také není určený.

La règle pour que votre chat puisse voyager avec vous est son poids. En dessous de 6 kg, il est autorisé à rester près de votre siège à condition d'avoir payé un supplément et d'être enfermé dans une boîte de transport. (...) Au-delà de 6 kg, il devra voyager dans un espace réservé aux transports des animaux. (...) Elle autorise jusqu'à deux baggages animaliers par personne. (O: 47)

Poznámky překladatele v kurzívě: *Kočky mohou být přepravovány ve vlaku zdarma. Musí být*

ale uzavřeny ve schránkách, tak, aby se vyloučilo poškození či znečištění vozu a zavazadel. Nebo musí být přepravovány na klíně či v prostorách pro příruční zavazadla.

Poznámka pod čarou: *V jiných zemích se ale pravidla pro přepravu mohou lišit. Pokud například ve Francii chcete mít kočku u sebe, je potřeba, aby vážila max. 6 kg. Musíte za ni zaplatit poplatek a převážet ji ve schráně. Nad 6 kg musí být přepravována ve speciálním prostoru pro zvířata.*

V textu: *Dopravní společnosti většinou mají relativně volné podmínky přepravy.*

Poznámka pod čarou: *Ve Francii se povolují až dva boxy se zvířaty na osobu. (P: 24)*

Podobným způsobem jsme postupovali i při překladu pasáže, ve které se mluvilo o přepravě zvířat v letadle. Záleží vždy na podmínkách konkrétní dopravní společnosti, která si určí podmínky pro přepravu. Z textu jsme vypustili nerelevantní poznámky typu:

Là aussi, comme pour le train, le poids est déterminant. (O: 47)

3. Situaci jsme blíže nespécifikovali, neboť pro cílového čtenáře nehrála žádnou roli.

Například v kapitole o výběru kočky se mluvilo o zákonu z 6. ledna 1999, který určuje podmínky prodeje a adopce kotěte. Jelikož se jedná o francouzskou realii, překladatel se rozhodl tento zákon blíže nespécifikovat.

Na závěr bychom uvedli několik nepřesností a chyb, kterých se autor dopustil. V originálu na straně 20 zaměnil pojem *kočka a pes*:

Toutefois, avoir un chien implique de nombreuses dépenses (...)

Jedná se o zjevnou nepozornost autora, nezáměrnou chybu, která nebyla opravena ani při korektuře textu. Při překladu jsme na ni neupozorňovali, napsali jsme rovnou správný termín, který navíc zahrnoval obě dvě varianty:

Pořízení domácího mazlíčka s sebou však přináší i řadu výdajů. (P: 13)

K další chybě z nepozornosti došlo na straně 23, kde bylo vynecháno zájmeno *ce* v následující větě:

Le mieux 'est d'ajuster la hauteur (...)

Na straně 35 chybí druhá část záporu *pas*:

C'est pour cette raison qu'il faut absolument arracher les pauvres moustaches (...)

Na straně 43 došlo zřejmě chybou grafické úpravy textu k vynechání konce věty. V překladu jsme ji logicky doplnili tak, jak to autor zřejmě zamýšlel:

Prévenez ensuite l'organisme départemental ou régional en charge du fichier félin en espérant

Obraťte se na nejbližší útulek, který má ve správě kočkovité šelmy a doufejte, že o ní budou něco vědět. (P: 22)

Další nepřesnosti se vyskytly v části, kde mluví o způsobu provádění toalety. Píše se zde:

Le processus d'élimination des aliments et des liquides est très intimement lié à la phase de miction (votre chat gratte le sol et essaie de creuser un trou afin d'enfouir ses extréments avant de les recouvrir de terre). (O: 24)

Není zcela zřejmé, o jaké fázi močení autor mluvil, neboť kočka hrabá zem při jakémkoli vylučování. Proto jsme se rozhodli tuto část vypustit, aby nepůsobila zbytečně rušivým dojmem:

Při vylučování je kočka je zvyklá rozhrnout hlínu a udělat důlek na exkrementy, které pak zahrabe. (P: 15)

K další nejasné situaci došlo v pasáži, kde se mluví o tom, jak kočka chová, když se cítí ohrožená:

Et si en plus, il a aplati son corps contre le sol avec sa queue entre les pattes, laissez-le absolument tranquille (...), (O: 35)

V reálné situaci si nedokážeme moc dobře představit, jak by se mohlo stát, aby kočka byla přitisklá tělem k zemi a měla ocas mezi nohama, proto jsme se rozhodli tuto část nahradit:

Jestliže se dokonce tělem přitiskla k zemi a má stažený ocas, vůbec na ni nesahejte, nechcete-li se stát obětí jejího hněvu. (P: 18)

3.3 Typologie překladatelských postupů

Nyní se budeme věnovat detailnějšímu popisu překladatelských postupů, ke kterým došlo během překladu převážně z důvodu odlišného charakteru jazykové struktury mezi výchozím a cílovým jazykem – např. nominální konstrukce bylo třeba převést na pro češtinu

typické verbální konstrukce a polovětné infinitivní vazby na vedlejší věty s určitým slovesem. U každého typu posunu uvedeme několik příkladů.

Transpozice

Nejčastěji jsme se setkali s transpozicí slovního druhu:

chat de race (O: 8) – *čistokrevná kočka* (P: 7)

envie pressante (O: 24) – *naléhavě potřebuje* (P: 14)

de manière très rapide (O: 51) – *velmi rychle* (P: 26)

vous avez pris la décision (O: 8) – *rozhodli jste se* (P: 7)

Vyskytla se zde i synonymní transpozice:

si vous ne pouvez vous occuper de votre animal que peu de temps (O: 11)

v případě, že budete mít na zvíře jen málo času (P: 8)

Objevila se i syntaktická transpozice, ve které došlo ke změně větného členu na vedlejší větu:

(...) n'est pas forcément le moyen le plus facile pour se rendre compte de l'humeur de votre chat (O: 32)

(...) se však příliš snadno nepozná, jak se cítí (P: 18)

Modulace

Při překladu docházelo také ke změně pohledu na znázorňovanou skutečnost, tzv. modulaci:

1) *Mieux vaut en effet ne pas se tromper* (O: 8)

Je préférable de choisir si correctement dès le début (P: 7)

2) *Les comportements qu'il utilisera à l'âge adulte* (O: 38)

(...) chování, kterým se bude řídit i v dospělém věku (P: 20)

3) *Selon cette même loi, des documents obligatoires doivent vous être fournis lors de la vente*
(...) (O: 12)

Podle tohoto zákona musíte při koupi obdržet následující dokumenty (...) (P: 9)

Koncentrace a diluce

Často docházelo ke koncentraci při překladu směrem do češtiny:

1) (...) comme un véritable humain, doté d'un caractère affirmé et bien trempé (O: 32)

(...) jako člověk, má silnou osobnost a pevný charakter (P: 18)

2) (...) la capacité de pouvoir bouger ses petites oreilles dans absolument tous les sens (O: 32)

(...) schopnost natáčet své malé uši do všech směrů (P: 18)

3) Un moyen bien pratique de lui faire apprendre rapidement de nombreux tours ! (O: 39)

To je dobrý způsob, jak ji rychle naučit spoustě nových kousků! (P: 21)

4) Le point de départ de votre quête du chat idéal se résume à une seule question : chat de race ou chat de gouttière. (O: 8)

Při hledání toho ideálního zvířete si musíte v první řadě položit otázku, zda chcete kočku čistokrevnou nebo obyčejnou. (P: 7)

K opačnému případu, diluci, docházelo v případě, kdy jsme museli opsat výraz, pro který neexistoval v češtině stejně krátký ekvivalent:

1) Issu de différents croisements, il sera quasiment impossible de définir quel sera le comportement de votre animal. (O: 8)

Protože je výsledkem křížení mnoha ras, je u ní skoro nemožné předvídat její chování. (P: 7)

2) Qu'il s'agisse de son comportement (apprentissage des règles de propreté et de socialisation) (...) (O: 11)

Budete ho muset učit zásady hygieny a chování vůči ostatním (...) (P: 8)

Etoffement a dépouillement

Zatímco při překladu do francouzštiny je typické využívat postup zvaný étoffement, při kterém je třeba použít dovysvětlující pomocné slovo navíc; při překladu do češtiny jsme uplatňovali spíše opačný postup, tzv. dépouillement:

1) *Les chats domestiques ont pour habitude de ronronner à une fréquence allant entre 22 à 30 hertz.* (O: 35)

Kočky domácí předou většinou ve frekvenci od 22 do 30 hertzů. (P: 19)

2) *C'est certainement le moyen de locomotion le plus facile à présenter à son chat.* (O: 44)

Auto je určitě nejjednodušší prostředek pro přepravu kočky. (P: 23)

3) *Le chat a lui aussi ses habitudes en matière de propreté et n'aime pas le changement.* (O: 26)

Samotná kočka má své ustálené hygienické návyky a nerada je mění. (P: 15)

3.4 Typologie překladatelských posunů

V této části bychom uvedli nejčastější posuny a typy výrazových změn, ke kterým během překladu došlo. Slovenský literární teoretik Anton Popovič rozeznává čtyři typy posunů¹⁵:

1. konstitutivní posun, ke kterému dochází v důsledku rozdílů mezi jazyky originálu a překladu
2. individuální posun, který představuje systém individuálních odchylek motivovaných výrazovými sklony či idiolektem překladatele
3. tematický posun, který vzniká náhradou reálií, výrazových spojení a idiomů originálu prvky domácími
4. negativní posun, který vzniká v důsledku nepochopení originálu

Z toho lze usoudit, že konstitutivní posun je nevyhnutelný, je dán například gramatickou

¹⁵ Vilikovský, 1984, s. 42–43

odlišností obou jazyků. U individuálního posunu se promítá osobnost překladatele do cílového textu. Při tematickém posunu je třeba změnit formu vyjádření a jeho smysl přitom zachovat, o což jsme se především snažili. Nyní se budeme věnovat konkrétním příkladům posunů, kterých jsme se při překladu dopustili.

Jedním z konstitutivních posunů byl převod gerondivních konstrukcí, které by se daly do češtiny převést jako přechodníky. V našem textu by jejich užití působilo zastarale a nepatřičně, proto jsme se ve většině případů rozhodli pro jejich převod ve formě vedlejších vět či rozdělení souvětí, kde se vyskytly, na dvě samostatné věty:

Enfin, sachez que si vous avez décidé d'adopter un chat de race, il est toujours possible de faire baisser le prix en demandant soit un chat possédant un léger défaut (...) (O:)

Pokud jste se rozhodli pro čistokrevnou kočku, je dobré vědět, že existují způsoby, jak ji koupit levněji. Můžete si například vyžádat kočku s malým nedostatkem (...) (P: 9)

Tento typ posunu se týká také často užívaných participiálních a infinitivních konstrukcí. Podobných případů bychom jistě našli ještě mnoho.

Teoretik překladu Jiří Levý ve své knize *Umění překladu* uvádí další posuny, ke kterým při překladu často dochází. Zmiňuje například, že základní snahou překladatele je podat dílo cílovému čtenáři v přijatelné a pro něj srozumitelné formě. Překladatel má funkci interpreta, který text nejen překládá, ale také interpretuje, což znamená, že ho musí zlogičtit, dokreslit a intelektualizovat. Při tom dochází i k výkladu nedořečeného a formálnímu vyjádření syntaktických vztahů.¹⁶ Zlogičťování a explicitace jsme se dopustili hned v několika případech. V prvním příkladu bylo zapotřebí vysvětlit, z jakého důvodu by mohlo být kotě ohroženo nemocemi. V druhém příkladu jsme vložili dovysvětlení, aby na sebe věty logicky navazovaly. Zároveň jsme také doplnili nedořečený konec věty (viz oddíl *Nepřesnosti výchozího textu*). Ve třetím a čtvrtém příkladu jsme opět explicitovali, abychom podpořili koherenci textu.

1) *Si vous accueillez sans le savoir un jeune chaton qui aurait été trop tôt séparé de sa mère, il risque d'être touché par de nombreuses maladies et de ne pas avoir appris tous les réflexes de base (de nombreux auto-contrôles comme le contrôle des griffes sont intégrés grâce à la mère).* (O: 12)

¹⁶ Levý, 2012, s. 132

Kdybyste se ujali kotěte mladšího 8 týdnů, znamenalo by to, že by bylo od matky odstaveno příliš brzy a nedostalo by tak s mateřským mlékem důležité protilátky proti některým nemocem. Také by se u něho nemusely vyvinout základní reflexy jako je schopnost sebekontroly, např. ovládání drápků, a další věci, které se učí od matky. (P: 9)

2) Votre chat vient de disparaître ? Commencez par appeler les vétérinaires du coin : c'est souvent vers eux que les personnes qui trouvent un chat perdu ou abandonné déposent l'animal. Prévenez ensuite l'organisme départemental ou régional en charge du fichier félin en espérant. (O: 43)

Pokud se stane, že vám kočka uteče, zavolejte nejprve nejbližšímu veterináři, tam totiž lidé často přinesou ztracenou nebo opuštěnou kočku, kterou našli. Jestli byste tam neuspěli, obraťte se na nejbližší útulek, který má ve správě kočkovité šelmy a doufejte, že o ní budou něco vědět. (P: 22)

3) Pire, certains chats ne sont plus capables de digérer le précieux breuvage, la faute à une enzyme qui n'est plus produite par l'animal. (O: 52)

Některé kočky někdy mléko ani nejsou vůbec schopné strávit, protože jim v těle chybí enzym nutný k jeho zpracování. (P: 27)

4) Si votre chat a orienté ses deux oreilles vers l'avant, c'est qu'il a trouvé la source de ce qu'il cherchait. (O: 34)

Jestli kočka nastražila obě uši směrem dopředu, našla zdroj zvuku, který hledala. (P: 18)

Levý hovoří i o lexikálním ochuzování textu, při kterém překladatel volí v cílovém jazyce obecnější výraz, než byl v originále. Zároveň uvádí tři typy stylistického ochuzování:

1. užití obecného pojmu místo konkrétního přesného označení
2. užití stylisticky neutrálního slova místo citově zabarveného
3. malé užití synonym k obměňování výrazu¹⁷

V překladu jsme rovněž některé výrazy zobecňovali:

1) Lui poser la main pour essayer de la calmer serait immédiatement suivi d'une belle balafre

¹⁷ Levý, 2012, s. 126

sur votre avant-bras. (O: 35)

Pokud byste ji chtěli uklidnit pohlazením, mohla by vás poškrábat. (P: 18)

2) (...) *ne tentez surtout pas d'escalader votre arbre fruitier.* (O: 43)

V žádném případě za ní nelezte na strom. (P: 22)

3) *Et si votre animal est de nature gourmande, il existe aussi des distributeurs de pâtée qui ont l'avantage de conserver la saveur des aliments et de ne fournir qu'une dose adaptée à ses besoins.* (O: 51)

Pokud si vaše kočka potrpí na žrádlo, je dobré vědět, že existují speciální automatické dávkovače krmiva, které uchovávají aroma a poskytnou zvířeti dávku, která přesně odpovídá jeho potřebám. (P: 26)

4) *Les jeux* (O: 30)

Hraní (P: 17)

Jiří Levý dále uvádí, že základním rysem překladatelské psychologie je zaměření na text, z čehož vyplývají dvě tendence překladatelského procesu: intelektualizace a nivelizace. V jejich důsledku pak dochází k oslabení estetické funkce výrazu ve prospěch funkce sdělovací.¹⁸ Nivelizace byla v našem textu téměř nevyhnutelná, snažili jsme se především o to, aby jazyk příručky působil přirozeně. Nešlo o umělecký text, proto jsme se rozhodli estetickou funkci v cílovém textu o něco oslabit, aby nezněl příliš afektovaně. Níže uvádíme několik příkladů:

1) *Pire, certains chats ne sont plus capables de digérer le précieux breuvage, la faute à une enzyme qui n'est plus produite par l'animal.* (O: 52)

Některé kočky někdy mléko ani nejsou vůbec schopné strávit, protože jim v těle chybí enzym nutný k jeho zpracování. (P: 27)

2) (...) *laissez-le absolument tranquille si vous ne voulez pas devenir l'innocente victime de son courroux.*

(...) *vůbec na ni nesahejte, nechcete-li se stát obětí jejího hněvu.* (P: 18)

¹⁸ Levý, 2012, s. 138

V překladu došlo také k intenzifikaci, tzn. výrazovému zesílení, čímž jsme částečně vynahradili časté použití nivelizace a funkce tak zůstala zachována:

Votre chat ne cesse pas de regarder à travers la fenêtre du salon et de tambouriner contre la vitre en vous regardant d'un air triste. (O: 40)

Kočka stále vyhlíží oknem v obývacím pokoji, naráží čenichem do skla a vrhá při tom na vás smutné pohledy. (P: 21)

4. ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo předložit odpovídající překlad vybraných kapitol z populárně-naučné příručky *Mon chat au quotidien* od francouzského autora Cédrica Hernandeze a opatřit ho teoretickým komentářem. Výchozí text jsme charakterizovali z hlediska vnětextových a vnitrotextových faktorů, pomocí rozboru originálu a cílového textu jsme ukázali na problematická místa při překladu a uvedli jsme způsob jejich řešení. Zabývali jsme se posuny a dalšími výrazovými změnami, ke kterým během tohoto procesu došlo.

Kniha měla velmi výraznou stylistickou rovinu, ve které byla ve velké míře zastoupena expresivní funkce. Při překladu jsme se snažili o přirozenost užívaného jazyka, plynulost a významovou koherenci textu tak, aby odpovídal kritériím funkční ekvivalence. Kladli jsme důraz na to, aby mohla příručka sloužit českému čtenáři. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli upozadit francouzské reálie a uvést je jen pro zajímavost, neboť zde pro adresáta nehrály příliš důležitou roli.

Překlad byl pro nás přínosný z teoretického i praktického hlediska, uplatnili jsme své znalosti z teorie překladu a dozvěděli se nové zajímavé informace z oblasti chování koček.

BIBLIOGRAFIE

Primární literatura

HERNANDEZ, Cédric. *Mon chat au quotidien*. Paris: Editions ESI, 2010. ISBN 978-2-35355-346-4.

Sekundární literatura

BRUNEL, Aude; ŠOTOLOVÁ, Jovanka: *Stylistická analýza českých a francouzských textů*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2012. ISBN 978-80-7308-408-0.

ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: Institut sociálních vztahů, 1997. Jazykověda. ISBN 80-85866-21-8.

JAKOBSON, Roman, 1995. *Lingvistika a poetika*. In Poetická funkce. Jinočany: H & H. ISBN 80-85787-83-0.

LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. Čtvrté upravené vydání. Praha: Nakladatelství Apostrof, 2012. ISBN 978-80-87561-15-7.

NORD, Christiane. *Text Analysis in Translation*. Second Edition. Amsterdam – New York: Editions Rodopi B. V., 2005. ISBN 90-420-1808-9.

POPOVIČ, Anton. *Teória umeleckého prekladu*. Bratislava: Tatran, 1975.

ŠABRŠULA, Jan. *Teorie a praxe překladu*. 2. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007. ISBN 978-80-7368-372-6.

VILIKOVSKÝ, Ján. *Překlad jako tvorba*. Praha: Nakladatelství a vydavatelství Ivo Železný, 2002. ISBN 80-237-3670-1.

Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník. Brno: Lingea, 2007. ISBN 97880-87062-05-0.

Internetové zdroje

Internetová jazyková příručka [online]. Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, © 2008–2015 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/>

Dictionnaires de français [online]. © Larousse [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais>

Wikipédie, l'encyclopédie libre [online]. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://fr.wikipedia.org/>

Slovník českých synonym a antonym [online]. Lingea, s r.o. © [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.nechybujte.cz/slovník-ceskych-synonym>

Online slovník českých synonym zdarma [online]. © 2011 – 2016 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://synonymus.cz>

Dictionnaire français [online]. © 2016 CCM Benchmark. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/dictionnaire/fr>

Velký lékařský slovník [online]. © Maxdorf 1998-2016. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://lekarske.slovníky.cz/pojem>